

สถานการณ์การคุ้มครองทางสังคม และการศึกษาของเด็กข้ามชาติ

พื้นที่ปฏิบัติการ

สมุทรสาคร / สมุทรปราการ / กรุงเทพมหานคร
นนทบุรี / ปทุมธานี / กาญจนบุรี / ระยอง / ตราด

ปี 2016 - 2017

สถานการณ์การคุ้มครองทางสังคม และการศึกษาของเด็กข้ามชาติ

มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน

การศึกษาของลูกหลานแรงงานข้ามชาติ

อันเป็นส่วนหนึ่งของขอบเขตการทำงานโดยเครือข่ายตลอดหลายปีที่ผ่านมา และในรายงานฉบับนี้จะได้นำเสนอข้อมูลต่างๆ อันเป็นผลจากการปฏิบัติงาน รวมทั้งสถานการณ์ของเด็กข้ามชาติที่พำนักและทำงานในพื้นที่ปฏิบัติการ

ชื่อหนังสือ : สถานการณ์การคุ้มครองทางสังคม และการศึกษาของเด็กข้ามชาติ พื้นที่ปฏิบัติการ
สมุทรสาคร สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี กาญจนบุรี ระยอง ตราด

ผู้แต่ง : มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน
พิมพ์ครั้งที่ 1

สถานที่พิมพ์ : สมุทรสาคร

ผู้จัดพิมพ์ : มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน

ปีที่พิมพ์ : พฤศจิกายน 2561

จำนวนหน้า : 47 หน้า

พิมพ์ที่ : บริษัท สไมล์ สยาม พรินต์ติ้ง เซอร์วิส จำกัด
55 - 55/1 เพิ่มสิน 68 ออเงิน สายไหม กรุงเทพมหานคร 10220

ภาพประกอบโดย : นายวิศรุต แสนคำ

ออกแบบโดย : น.ส.ธีวรา จันทรสถาพร

เรียบเรียงโดย : น.ส.พสวรรณ กาญจนารัตน์

สารบัญ

รายการ	หน้า
บทนำ	5
ส่วนที่ 1 : รายงานพลีโครงการคุ้มครองสิทธิของแรงงานเด็ก, เด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และเด็กข้ามชาติ (Migrant Children, Child Trafficking & Child Labour in Thailand)	15
- วัตถุประสงค์	15
- กระบวนการปฏิบัติงาน การสนับสนุนสิทธิทางการศึกษาของเด็กข้ามชาติ	17
- การช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบาง	24
- ฐานข้อมูลของเด็กข้ามชาติในพื้นที่เป้าหมาย	27
- LPN : การทำงานเชิงเครือข่ายและพัฒนาภาคีในการคุ้มครองเด็กข้ามชาติ	28
ส่วนที่ 2 : บทวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาและสิทธิการศึกษาของเด็กข้ามชาติ	31
- Education Right Promotion LPN การทำงานเพื่อให้เด็กข้ามชาติเข้าถึงระบบคุ้มครองและได้รับการศึกษา	32
- สภาพปัญหาเบื้องต้นที่มักพบบ่อยในห้องเรียนในระบบโรงเรียนไทย	33
- ข้อท้าทายเมื่อเด็กข้ามชาติเข้าเรียนในระบบโรงเรียนไทย	34
- บทสรุป	36
ส่วนที่ 3 : บทวิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมแก่เด็กข้ามชาติ	39
- ตัวอย่างสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กข้ามชาติ	39
- กรณีตัวอย่าง	40
ส่วนที่ 4 : บทสรุปการทำงานด้านการคุ้มครองเด็กข้ามชาติ	43

สารบัญตาราง

	หน้า
● แผนภูมิสถิติเด็กข้ามชาติผู้ได้รับประโยชน์ ปี 2016-2017	14
● แผนผังการสนับสนุนทางการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติ โดย LPN	37
● แผนผังขั้นตอนให้ความช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ	45

บทนำ

การทำงานของมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ครอบคลุมแนวทางการสนับสนุนสิทธิทางการศึกษาของเด็กข้ามชาติและสิทธิแรงงานในกลุ่มแรงงานเยาวชนข้ามชาติซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายโดยตรงของโครงการด้วยความร่วมมือกับสถานศึกษาที่เปิดรับนักเรียนเด็กข้ามชาติเข้าสู่ชั้นเรียน เด็กข้ามชาติจำนวนมากจึงสามารถเรียนหนังสือตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เข้าถึงสิทธิทางการศึกษาที่สำคัญสำหรับเด็กทุกคนและอาจหมายถึงสิทธิอันสืบเนื่องจากการศึกษาที่จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กข้ามชาติในประเทศไทย รวมถึงการผลักดันในเชิงนโยบายและรูปแบบการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขของเด็กข้ามชาติและแรงงานเยาวชนข้ามชาติ โดยที่มูลนิธิฯ เน้นการทำงานรณรงค์กับครอบครัวของเด็กข้ามชาติในชุมชนของแรงงานข้ามชาติต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็ก เยาวชน และผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการพื้นฐานทางสังคม นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังทำงานรับเรื่องร้องเรียนและดำเนินการช่วยเหลือเด็กข้ามชาติและแรงงานข้ามชาติที่เป็นผู้เสียหายในกรณีต่างๆ ให้ได้รับความคุ้มครอง การชดเชย หรือการเยียวยาที่เป็นธรรมเหมาะสม

รายงานสถานการณ์การคุ้มครองทางสังคมและการศึกษาของเด็กข้ามชาติเล่มนี้เกิดขึ้นจากการสรุปผลงานในโครงการดังกล่าว ร่วมกับการสังเคราะห์การคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติจากการลงพื้นที่ปฏิบัติงานของมูลนิธิฯ เพื่อฉายภาพสถานการณ์ทางสังคมโดยเฉพาะประเด็นทางการศึกษาของเด็กข้ามชาติที่อาศัยและ/หรือทำงานอยู่ในจังหวัดสมุทรสาครเป็นหลัก รวมไปถึงการนำเสนอแง่มุมอันเกี่ยวข้องกับกลไกการปกป้องคุ้มครองเด็กข้ามชาติในชุมชนของแรงงานข้ามชาติบางแห่งในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่จะเปิดโลกแห่งการรับรู้ชีวิตของเด็กข้ามชาติและครอบครัวแรงงานข้ามชาติไปสู่กว้างยิ่งขึ้น

ในขณะเดียวกันมูลนิธิฯ ในฐานะผู้จัดทำรายงานมุ่งหวัง ที่จะส่งเสริมกระบวนการทำงานของทุกภาคส่วนในการให้ความสำคัญต่อการปกป้องคุ้มครองเด็กอย่างบูรณาการเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เด็กข้ามชาติและแรงงานเยาวชนข้ามชาติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย โครงการคุ้มครองสิทธิของแรงงานเด็ก, เด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และเด็กข้ามชาติในประเทศไทย (Migrant Children, Child Trafficking, & Child Labour in Thailand) เกิดขึ้นภายใต้การสนับสนุนขององค์กร Terre des Hommes Netherlands เริ่มตั้งแต่กรกฎาคม พ.ศ.2558 จนถึงธันวาคม พ.ศ.2559 รวมระยะเวลา 18 เดือน โดยมีเป้าหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กข้ามชาติให้เป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กด้วยการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมาย ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยมูลนิธิฯ ซึ่งรับผิดชอบโครงการนี้ได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของเด็กข้ามชาติ เพื่อส่งเสริมความรู้ในการคุ้มครองเด็ก การตระหนักถึงภัยของสถานการณ์ความเสี่ยงและสถานการณ์การค้ามนุษย์ ในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการอพยพย้ายถิ่นที่ไม่ปลอดภัย และส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากภาคส่วนของผู้ประกอบการ และตัวแทนแรงงานได้รับการฝึกอบรมแนวปฏิบัติการทำงานที่ดี

สถานการณ์ของเด็กข้ามชาติในพื้นที่ต่างๆ

จังหวัดสมุทรสาคร

ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมาความตื่นตัวต่อปรากฏการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กระทำต่อลูกเรือประมงในประเทศอินโดนีเซียและการจ้างแรงงานเด็กในกิจการประมงที่ประกอบด้วยแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะแรงงานจากประเทศพม่า นั้น ทำให้ภาคส่วนต่างๆ ทั้งผู้ประกอบการเรือประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องประมงหน่วยงานรัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับแรงงานเหล่านี้ดำเนินวิถีทางต่างๆ

ในอันที่จะปรับปรุงเงื่อนไขการทำงานและเพิ่มความเข้มงวดต่อการรับคนเข้าทำงานโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของแรงงานไม่ว่าด้านอายุ, เอกสารประจำบุคคล ฯลฯ ให้เป็นไปตามข้อบังคับทางกฎหมายยิ่งขึ้น โดยทางมูลนิธิฯ พบว่าเด็กและเยาวชนข้ามชาติที่เข้าสู่และ/หรืออยู่ในระบบการทำงานของกิจการประมงในพื้นที่มหาชัย จังหวัดสมุทรสาคร มีแนวโน้มลดลงอย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจำนวนของแรงงานเด็กและเยาวชนในกิจการประมงนั้นมิใช่มาจากนายจ้างผู้ตรวจแรงงาน หรือมาตรการจากหน่วยงานระหว่างประเทศเท่านั้น ฝ่ายแรงงานข้ามชาติเองก็ตระหนักถึงอันตรายของงาน สภาพของการทำงานที่ ‘หนักเกินไป’ อีกทั้งไม่ใช่งานที่เหมาะสมกับเด็ก จึงแทบไม่ปรากฏแรงงานเด็กข้ามชาติในกิจการประมงนี้

หากแต่วัฏจักรของเด็กข้ามชาติที่กลายเป็นแรงงานข้ามชาติภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจของครอบครัวยังคงอยู่ไม่ว่าจะเป็นแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านก็ตาม จากการสำรวจเด็กข้ามชาติในชุมชนต่างๆ ของจังหวัดสมุทรสาครจึงพบกลุ่มของแรงงานเด็กและเยาวชนข้ามชาติที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ และน่าสังเกตว่าเด็กและเยาวชนข้ามชาติส่วนใหญ่เป็นแรงงานในประเภทงานบริการต่างๆ อาทิ งานเสิร์ฟอาหาร, งานส่งน้ำแข็ง, งานยกของและช่วยงานเบ็ดเตล็ดในร้านค้า เป็นต้น ดังนั้นสถานการณ์ของเด็กและเยาวชนที่เป็นแรงงานในจังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะพื้นที่มหาชัยมีความเปลี่ยนแปลงไปพอสมควร จากก่อนหน้าที่แรงงานข้ามชาติอพยพเพื่อหางานบนเรือประมงและอุตสาหกรรมต่อเนื่องประมงไม่ว่าจะเป็นที่โรงงานหรือคลัง ซึ่งสถานประกอบการประเภทหลังนี้เป็นสถานที่ที่เด็กข้ามชาติบางส่วนแฝงตัวทำงานร่วมกับครอบครัวหรือญาติมิตร ขณะที่เยาวชนข้ามชาติบางคนปกติอายุที่แท้จริงเพื่อเข้าทำงานในโรงงานต่างๆ

ทั้งนี้ภายหลังการเผยแพร่ข้อมูลด้านกฎหมาย สวัสดิการ สิทธิแรงงาน และสร้างการรับรู้แก่กลุ่มแรงงานข้ามชาติถึงความเสี่ยงภัยต่างๆ จากการลักลอบทำงาน การจ้างงานที่ไม่เป็นธรรม เงื่อนไขการทำงานที่ผิดกฎหมาย ฯลฯ รวมถึงการประชาสัมพันธ์รับสมัครเด็กข้ามชาติเข้าสู่ระบบการศึกษาที่มูลนิธิฯ ดำเนินการลงพื้นที่อยู่เป็นประจำ ทำให้แรงงานข้ามชาติค่อยๆ เห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครองบางคนปรับทัศนคติและส่งเสริมให้บุตรหลานเข้าเรียนหนังสือที่โรงเรียนไทยแทนที่จะเร่งให้เด็กทำงานตั้งแต่อายุยังน้อย ส่วนเด็กและเยาวชนข้ามชาติบางส่วนก็เกิดความเข้าใจและมีพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเตรียมพร้อมสู่การเป็นแรงงานต่อไป

สถานการณ์เด็กต่างชาติในพื้นที่ กรุงเทพฯ ปริมณฑล

สถานการณ์เด็กต่างชาติในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล LPN ได้มีโอกาสไปทำงานในแคมป์ก่อสร้าง เขตบางนา เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร อ.ไทรน้อย จ. นนทบุรี และรังสิตคลอง 4 จ.ปทุมธานี LPN ลงพื้นที่สำรวจเด็กในแคมป์ก่อสร้าง จำนวน 122 คน โดยเป็นพื้นที่ที่ส่งเสริมพื้นที่ปลอดภัย และส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็ก

การสำรวจเราพบว่า

เด็กบางส่วนที่อยู่นอกแคมป์ก่อสร้างยังอยู่ในภาวะเสี่ยง และเป็นแรงงานเด็กที่ช่วยผู้ปกครองทำงาน บางคนผู้ปกครองนำไปดูแลหน้าไซต์งาน และมีกรณีที่เราพบว่าเด็กในแคมป์ก่อสร้างที่อยู่อาศัยในห้องพักขณะผู้ปกครองไปทำงาน เด็กกลุ่มนี้มีภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิดทางเพศ เกิดอุบัติเหตุ ขาดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม ขาดสารอาหารและการรับประทาน อาหารไม่ถูกสุขลักษณะ พื้นที่ก่อสร้าง พื้นที่ต่างๆ ไม่ปลอดภัยกับเด็ก เช่น ห้องน้ำ ห้องพัก และถนนทางเดิน การใช้ความรุนแรง การตีเด็ก ทำร้ายทุบตี การใช้ภาษา และบางรายเด็กอยู่หน้าไซต์งาน ตกหลุม/เสาช้ำม พื้นที่หน้าไซต์งานยังมีอันตราย

อย่างไรก็ดีทาง LPN ร่วมงานกับภาคธุรกิจบริษัททอริยาพรอพเพอร์ตี้ จำกัด และการทำงานกับองค์กรที่สนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษาเด็กทั้งไทย และต่างประเทศ เพื่อลดปัญหาการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์จากการใช้แรงงานเด็กเด็กในพื้นที่อื่น ๆ เช่น แรงงานเด็กที่ทำงานในภาคบริการงานบ้าน บางส่วนที่ LPN ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นแรงงานบังคับ บางคนถูกละเมิดทางเพศ ในเขตกรุงเทพฯ ปริณทลที่ผ่านมาเราพบ แรงงานลาว แรงงานพม่า แรงงานกัมพูชา เป็นเหยื่อและLPN เข้าไปช่วยเหลือ เมื่อโรงพยาบาลส่งตัวมาเพื่อให้ทาง LPN ดำเนินการช่วยเหลือคุ้มครองและติดตามด้านคดีความและความรุนแรงต่อเด็กจากครอบครัวเด็กที่ถูกทำร้ายร่างกาย และถูกทอดทิ้งเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่พบมากขึ้น

จังหวัดสมุทรปราการ

สถานการณ์เด็กต่างชาติในพื้นที่สมุทรปราการมีส่วนทั้งเด็กต่างชาติที่ เป็นผู้ติดตาม พม่า และกัมพูชา มีจำนวนหลายพันคน มีแรงงานเด็กแฝงอยู่มาก ทั้งในภาคธุรกิจบริการ โรงงานอุตสาหกรรม ขอทาน แรงงานบังคับ และเหยื่อการค้ามนุษย์ แรงงานเด็กที่ทำงานรับใช้ในบ้าน อย่างไรก็ตามในโครงการ LPN การลงพื้นที่สำรวจและส่งเสริมให้เด็กต่างชาติ กัมพูชา และพม่าได้เรียนในระบบการศึกษาไทย

จังหวัดกาญจนบุรี

สถานการณ์ในพื้นที่กาญจนบุรี อำเภอสังขละบุรี ติดกับชายแดน ไทย พม่า มีเด็กไร้สัญชาติ และเด็กที่ติดตามผู้ปกครองเข้ามาทำงานในพื้นที่จำนวนมากหลายหมื่นคน ถึงแม้ในพื้นที่จะได้รับการศึกษา แต่พวกเขาขาดเสรีภาพในการเดินทาง และขาดโอกาสในการทำงานที่พวกเขาได้สำเร็จการศึกษา เด็กบางคนเป็นแรงงานในภาคบริการ บางรายเป็นแรงงานบังคับ และถูกเอาเปรียบค่าจ้างค่าแรง และตกเป็นเหยื่อของธุรกิจทางเพศ การค้ามนุษย์

จังหวัดระยอง

สถานการณ์เด็กต่างชาติ เด็กต่างชาติผู้ติดตามแรงงานชาว กัมพูชา ในช่วงแรกเด็กข้ามชาติที่เป็นผู้ติดตาม การสำรวจ ในพื้นที่พบว่าเด็กบางส่วนทำงานในกิจการต่อเนื่องประมง และงานบริการเช่น การเสิร์ฟอาหาร และพนักงานขายของ จนกระทั่งลงไปทำงานในเรือประมง เมื่อเริ่มโครงการได้มี ทำการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้เด็กเข้าเรียน โดยผ่าน ศูนย์เตรียมความพร้อม LPN และนำส่งโรงเรียนในระบบ ประเทศไทย ผลการปฏิบัติงานทำให้เด็กกัมพูชาได้อยู่ในพื้นที่ ปลอดภัย และไม่ตกเป็นแรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

จังหวัดตราด

สถานการณ์ในพื้นที่ตราดเป็นพื้นที่ที่อยู่ติดกับชายแดน ประเทศไทย และกัมพูชา มีแรงงานทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เดินทางย้ายถิ่นไปมา ทั้งรูปแบบชั่วคราวและอยู่อาศัยถาวร ทั้งที่เป็นกลุ่มคนไทยพลัดถิ่น ทั้งนี้บางส่วนเข้าถึงระบบ การศึกษาบางส่วนเข้าไม่ถึงระบบการศึกษา และเป็นแรงงาน เด็กในกิจการประมงและประมงต่อเนื่อง แรงงานเด็กใน ภาคบริการ และตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ในสถานบริการ ทางเพศ บางรายถูกให้ทำในเรื่องที่ผิดกฎหมาย เช่น การส่งยาเสพติด

สถิติ

เด็กข้ามชาติผู้ได้รับประโยชน์

2004-2017

LPN : ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือเด็กข้ามชาติ

- เด็กข้ามชาติ จำนวน **4,519** คน สามารถเข้าถึงบริการด้านการศึกษาในระบบประเทศไทยได้
- เด็กข้ามชาติ จำนวน **13,000** คน ได้รับความรู้ด้านสิทธิแรงงาน และทักษะชีวิต การอยู่ร่วมในสังคมไทย ปลอดภัยจากการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์

การให้บริการด้านการศึกษา

- โหมยการศึกษา คือการเข้าถึงชุมชนแรงงานข้ามชาติ การส่งเสริมและให้ความรู้เรื่องการคุ้มครองสิทธิแรงงาน การประชาสัมพันธ์เรื่อง เด็กต่างชาติสามารถเข้าเรียนในระบบได้ และเป็น การเรียนฟรี กิจกรรมคือการลงชุมชน ทำกิจกรรมกับชุมชนในช่วงเย็นและวันหยุดของแรงงาน
- ห้องเรียนวันอาทิตย์ และห้องเรียนในศูนย์เตรียมความพร้อม LPN การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับเด็กเรื่องสิทธิเด็ก เรียนรู้ด้านภาษา และทักษะชีวิต อนามัยเจริญพันธ์ และการเอาตัวรอดจากภัยใกล้ตัว เช่น การลักพาเด็กไปใช้แรงงานบังคับ การล่วงละเมิดทางเพศ ตัวตนของฉัน การอยู่ร่วมในสังคมไทย
- ค่ายเด็ก Day Camp กิจกรรมค่ายเด็ก สำหรับกรณีเด็กที่ยังอยู่ในระบบการทำงาน และกิจกรรมพิเศษเพื่อให้เด็กๆ ในชุมชนเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ ภัยใกล้ตัวที่ควรระมัดระวัง
- การลงชุมชนเยี่ยมบ้าน เพื่อติดตามเด็กที่เป็นกลุ่มเปราะบาง การทำงานร่วมกับครอบครัวเด็กต่างชาติ เรื่องความปลอดภัยของเด็กและพื้นที่ปลอดภัยของเด็ก ในระหว่างที่ผู้ปกครองไปทำงาน การระวังภัยใกล้ตัว และการสนับสนุนให้เด็กเข้าเรียนในระบบโรงเรียน

LPN : การช่วยเหลือเด็กข้ามชาติ ที่ถูกทำร้ายและถูกล่วงละเมิดทางเพศ ปี 2016-2017

- 1) กรณีเด็กถูกละเมิดทางเพศและเหยื่อการค้ามนุษย์ 73 คน แบ่งเป็น เด็กผู้หญิง 45 คน เด็กผู้ชาย 28 คน ปัญหาการละเมิดทางเพศกับเด็กต่างชาตินี้มีเพิ่มมากขึ้น และได้รับการร้องเรียนเพิ่มมากขึ้น เด็กถูกระงับจาก พ่อ พ่อเลี้ยง คนข้างบ้าน และในพื้นที่เพียงแห่งเดียว เช่น สมุทรสาครมีเด็กจำนวน 8 คน ถูกละเมิดทางเพศ และมีจำนวน 2 คน ที่ถูกคนในชุมชนทำร้าย สภาพที่เรพบ บางคนถูกระงับจนกระทั่งตั้งครรภ์ อายุเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ 6-14 ปี เด็กบางคนถูกทำร้ายซ้ำๆ และจะทำร้ายตัวเอง การฟื้นฟูเยียวยาค่อนข้างยาก เพราะต้องมีความละเอียดอ่อนในการสื่อสารและช่วยเหลือ เด็กบางคนไม่สามารถกลับไปหาครอบครัวได้ เพราะยังไม่ปลอดภัยสำหรับพวกเขา LPN ยังต้องดูแล และให้การช่วยเหลือพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กถูกระงับซ้ำอีก
- 2) กรณีของการค้ามนุษย์สำหรับกลุ่มเด็กต่างชาติ คือเด็กที่ตกเป็นแรงงานเด็กในสภาพบังคับ แรงงานเด็กในภาคบริการ เช่น ร้านอาหาร / แม่บ้าน / สวนเกษตร และการค้าประเวณี โดยเด็กต่างชาติตกเป็นเหยื่อในสถานการณ์การค้ามนุษย์ ด้านแรงงานที่ LPN ได้รับแจ้ง และดำเนินการในการให้ความช่วยเหลือให้ที่พักพิงชั่วคราว และดำเนินการด้านการคุ้มครองทางกฎหมาย และเยียวยา ส่งกลับแบบปลอดภัย
- 3) เด็กที่ถูกทอดทิ้ง และเกิดความรุนแรงในครอบครัว เด็กต่างชาติที่ต้องเผชิญปัญหาเหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การเข้าถึงความช่วยเหลือ ยังมีเงื่อนไขจำกัด ทำให้เด็กข้ามชาติที่ถูกทอดทิ้งเข้าไม่ถึงกลไกช่วยเหลือของภาครัฐ LPN ให้บริการคุ้มครองเด็กเหล่านี้ ในเบื้องต้นให้ที่พักคุ้มครองชั่วคราว (Shelter) เพื่อให้เด็กได้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ปลอดภัย ตลอดจนประสานกับสถานทูตในประเทศต้นทางเพื่อติดตามหาญาติ และส่งกลับภูมิลำเนาในลำดับต่อไป

การทำงานกับชุมชนเพื่อสร้างระบบการปกป้องคุ้มครองเด็กในกลุ่มแรงงานข้ามชาติมีความสำคัญมากเพราะเด็กข้ามชาติมีความเปราะบาง เรื่องสถานะบุคคล เรื่องเอกสารการเกิด อายุ และข้อจำกัดด้านภาษา การสื่อสารเพื่อขอความช่วยเหลือ ระบบการเข้าถึงความช่วยเหลือยังยากกว่าเด็กไทย

สถิติเด็กข้ามชาติที่ได้รับประโยชน์ ปี 2016 - 2017
จำนวน (คน)

ส่วนที่ 1

รายงานพลโครงการคุ้มครองสิทธิของแรงงานเด็ก, เด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเด็กข้ามชาติ (Migrant Children, Child Trafficking, & Child Labour in Thailand)

โครงการคุ้มครองสิทธิของแรงงานเด็ก, เด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเด็กข้ามชาติในประเทศไทย โดยมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) ภายใต้การสนับสนุนของ Terre des Hommes Netherlands ที่มุ่งเน้นการปกป้อง คุ้มครองเด็กข้ามชาติ แรงงานเด็กและเยาวชนข้ามชาติ รวมถึงเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลดำเนินงานด้วยเป้าหมายหลักในสี่ด้าน ได้แก่ Prevention, Provision, Promotion, Partnership ที่จะทำให้ เด็กกลุ่มเป้าหมายเกิดความตระหนักในสิทธิของพวกเขาพร้อมกับมีพื้นฐานความรู้ที่จะป้องกันตนเองจากสถานการณ์ การถูกแสวงประโยชน์และการย้ายถิ่นที่ไม่ปลอดภัย ในขณะที่เด็กเคลื่อนย้ายและเด็กที่รอดพ้นจากการค้ามนุษย์ สามารถเข้าถึงกลไกการคุ้มครองและบริการต่างๆ ทั้งนี้ LPN มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังนี้

วัตถุประสงค์

Prevention เด็กจะต้องได้รับการปกป้องคุ้มครองเชิงรุกและเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสร้างความตระหนัก ด้วยการ

- ร่วมมือกับนายจ้างและสถานประกอบการในการ สนับสนุนให้เด็กข้ามชาติเข้าถึงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและแนวปฏิบัติ การทำงานที่ดีในสถานที่ทำงานของแรงงานข้ามชาติ
- จัดรายการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าถึงการศึกษ ให้แก่ กลุ่มเด็กข้ามชาติ, ครอบครัว และโรงเรียน (เป้าหมาย : เด็กข้ามชาติ อายุระหว่าง 10-14 ปี, เยาวชนข้ามชาติ อายุระหว่าง 15-17 ปี และครอบครัว)
- ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และสันติภาพการ สำหรับกลุ่มเด็กข้ามชาติในชุมชน

Promotion การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการย้ายถิ่นโดยหน่วยงาน พันธมิตรต่างๆ

- จัดทำรายงานวิจัยเรื่องเด็กข้ามชาติและแรงงานเด็ก ข้ามชาติ
- ดำเนินชุดกิจกรรมเสวนาและการหารือร่วมกับผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียในระดับพื้นที่และระดับประเทศเพื่อ อัปเดตสถานการณ์ รวมทั้งอภิปรายในประเด็นการค้า มนุษย์ที่เกิดขึ้นกับเด็กและการย้ายถิ่น
- จัดนิทรรศการภาพถ่ายในหัวข้อเด็กที่อยู่ภายใต้บริบท การย้ายถิ่น

Provision กลไกการคุ้มครองและ บริการต่างๆ สำหรับเด็กเคลื่อนย้ายและเด็ก ที่รอดพ้นจากการค้ามนุษย์ได้รับการจัด เตรียมในพื้นที่เป้าหมาย

- จัดให้มีการให้คำปรึกษาและบริการส่งต่อสำหรับ เด็กและแรงงานข้ามชาติผ่านสายด่วน LPN และ ศูนย์ประสานงานแรงงานข้ามชาติ (เป้าหมาย : เด็ก ข้ามชาติและครอบครัวแรงงานข้ามชาติ)
- จัดที่พักพิงสำหรับเด็กข้ามชาติที่อยู่ในสถานการณ์ เสี่ยงภัยและแสวงประโยชน์ขึ้นในจังหวัดสมุทรสาคร (เป้าหมาย : เด็กข้ามชาติและครอบครัวได้รับความ ช่วยเหลือให้รอดพ้นจากการแสวงประโยชน์และ การค้ามนุษย์)

Partnership การประสานงานและ ร่วมมือกับเครือข่ายการปกป้องคุ้มครอง เด็ก/สิทธิเด็กในประเทศไทยให้เข้มแข็งและ ครอบคลุมพื้นที่อื่นๆ เพิ่มเติม

- ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อกฎหมาย แรงงานและแรงงานเด็ก

ทั้งนี้ มูลนิธิฯ ดำเนินงานคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาด้วยการสนับสนุนสิทธิทางการศึกษาของเด็กข้ามชาติและการช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบางเป็นภารกิจหลัก โดยกระบวนการสนับสนุนสิทธิทางการศึกษาของเด็กข้ามชาติ แบ่งออกเป็นสามกิจกรรมสำคัญ นั่นคือ กิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่ (Mobile Education), ห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษา ก่อนส่งเด็กต่างชาติเข้าเรียนในระบบการศึกษาไทย (Pre-School Program), ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการรับเด็กข้ามชาติเข้าสู่ชั้นเรียนและการพัฒนาความรู้แก่นักเรียนที่เป็นเด็กข้ามชาติ ซึ่งในกระบวนการนี้ยังรวมถึงการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิแรงงานและแนวปฏิบัติการทำงานที่ดีให้กับกลุ่มเด็กข้ามชาติและแรงงานเยาวชนข้ามชาติอีกด้วย

สำหรับการช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบางเป็นการดำเนินงานช่วยเหลือเด็กข้ามชาติกลุ่มเสี่ยงและเด็กข้ามชาติที่ตกอยู่ในสถานการณ์แสวงประโยชน์หรือล่วงละเมิด ซึ่งครอบคลุมหลากหลายวิธีการ ไม่ว่าจะเป็น การช่วยเหลือฉุกเฉิน การให้ที่พักพิงชั่วคราว การสนับสนุนการเข้าถึงความคุ้มครอง บริการ หรือขั้นตอนทางกฎหมาย การส่งต่อ การติดตามผลการช่วยเหลือ ฯลฯ นอกจากนี้กระบวนการช่วยเหลือคุ้มครองเด็กข้ามชาติหมายรวมถึง การปฏิบัติงานคุ้มครองสิทธิเด็กในเชิงป้องกันด้วยการเสริมสร้างความรู้และทักษะพื้นฐานที่เป็นประโยชน์สำหรับเด็กข้ามชาติในบริบทการย้ายถิ่นและการเป็นแรงงาน ซึ่งต้องเผชิญความเสี่ยงต่างๆ ทั้งที่เกิดขึ้นจากประเทศต้นทาง ภูมิลำเนาหรือประเทศปลายทางของการอพยพย้ายถิ่นในรูปแบบต่างๆ

นอกเหนือไปจากการปฏิบัติงานคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร, สมุทรปราการ, นนทบุรี, กรุงเทพฯ ที่กล่าวมาแล้ว ทางมูลนิธิฯ ทำงานด้านข้อมูลด้วยการรวบรวม และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กข้ามชาติและครอบครัว จากการสำรวจชุมชนที่พักอาศัยและที่ทำงานของแรงงานข้ามชาติต่างๆ ในแต่ละครั้งร่วมกับข้อมูลจากกิจกรรมอื่นๆ อันเนื่องมาจากการปฏิบัติงาน รวมถึงการร่วมงานกับเครือข่ายการทำงาน ในลักษณะรายงาน, การวิจัย, การเสวนา หรือข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อนำมาซึ่งการวางแผน การปรับปรุงแก้ไข การพัฒนาแนวทางในการปกป้องคุ้มครองเด็กข้ามชาติกลุ่มต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น

กระบวนการปฏิบัติงาน การสนับสนุนสิทธิทางการศึกษาของเด็กข้ามชาติ

กิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่ (Mobile Education)

เป็นกิจกรรมเผยแพร่ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิทางการศึกษาและสิทธิต่างๆ ของเด็ก โดยการจัดกิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่ที่ทำให้เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครของมูลนิธิฯ ทำความรู้จักเด็กข้ามชาติ ครอบครัว และชุมชนแรงงานข้ามชาติต่างๆ ไปพร้อมกับการสำรวจเด็กข้ามชาติที่อยู่ในวัยเรียน แรงงานเด็กและเยาวชนข้ามชาติ หรือค้นพบเด็กข้ามชาติที่ประสบปัญหาจากการทำงานในพื้นที่ กิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่นี้เปิดโอกาสให้มูลนิธิฯ สื่อสารกับครอบครัวของแรงงานข้ามชาติได้โดยตรงเพื่อทำความเข้าใจและชี้แจงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบุตรหลาน รวมทั้งเข้าถึงกลุ่มเด็กข้ามชาติในชุมชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาให้ได้รับสิทธิการศึกษา หากเป็นเด็กข้ามชาติที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาไทย จะต้องเตรียมความพร้อมที่ศูนย์เตรียมความพร้อมทางการศึกษา LPN ส่วนเด็กที่มีพื้นฐานแล้วจะเข้าเรียนในสถานศึกษาที่เปิดชั้นเรียนร่วมกับนักเรียนไทยตามการประเมิน หรือเกณฑ์อายุ

กิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่ที่ยังเน้นเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเบื้องต้นแก่เด็กข้ามชาติโดยให้เกิดความตระหนัก และเรียนรู้ในการป้องกันตนเองจากภัยและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงทักษะที่จำเป็น เช่น การดูแลสุขอนามัยในช่องปาก ฟัน และร่างกาย และกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย ความคิด และสังคมตามช่วงวัยของเด็กข้ามชาติ อย่างกิจกรรมการแสดงดนตรีหรือศิลปะที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การรวมกลุ่ม และความกล้าแสดงออกของเด็กข้ามชาติในพื้นที่สาธารณะ โดยในปี.ศ.2558 เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครฝ่ายการศึกษาของมูลนิธิฯ จัดชุดกิจกรรม “ห้องเรียนเคลื่อนที่” เป็นประจำทุกวันอาทิตย์ในพื้นที่ตลาดกุ่มซึ่งเป็นชุมชนนำร่องของชุดกิจกรรมนี้ สาระความรู้ที่เผยแพร่แก่เด็กข้ามชาติในชุมชนนั้นเน้นให้เด็กสามารถดูแลตัวเองในชีวิตประจำวันได้ เช่น “ห้องเรียนเคลื่อนที่” “ร่างกายของฉัน” ที่มุ่งเสริมความรู้เกี่ยวกับ Child Protection ผ่านการทำควารู้จักอวัยวะต่างๆ ทำความเข้าใจร่วมกันว่าส่วนใดของร่างกายที่สามารถสัมผัสได้หรือไม่ได้ และจะระมัดระวังตัวเองอย่างไร เป้าหมายของกิจกรรมย่อยนี้คือการส่งเสริมให้เด็กข้ามชาติรู้จักการปกป้องตัวเองและมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับช่องทางการสนับสนุนหรือการให้ความช่วยเหลือที่ปลอดภัย การทำกิจกรรมนี้ยังอาจนำไปสู่เบาะแสหรือการพบกรณีของเด็กข้ามชาติที่ถูกแสวงประโยชน์หรือล่วงละเมิดในชุมชนได้เช่นกัน ขณะที่การอบรม “สิทธิเด็กและสิทธิการศึกษา” เป็นอีกหัวข้อในกิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่ที่ส่งเสริมความรู้สิทธิพื้นฐานต่างๆ ของเด็ก อาทิ สิทธิในการเกิด, สิทธิทางสุขภาพ, สิทธิในการอยู่อาศัยที่ปลอดภัย, สิทธิทางการศึกษา และมุ่งเป้าหมายไม่เฉพาะแต่เด็กข้ามชาติเท่านั้นหากรวมถึงครอบครัวและชุมชนของเด็กข้ามชาติ สำหรับกิจกรรมนี้ได้ได้รับความสนใจเป็นอย่างดีจากผู้ปกครองด้วยทำให้ทราบถึงรายละเอียดในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบุตรหลานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการดำเนินเรื่องเอกสารการเกิดสำหรับเด็กข้ามชาติและการเข้าเรียนของเด็กข้ามชาติ ในระบบการศึกษาของประเทศไทย

นอกจากนี้ รูปแบบของการเผยแพร่ข่าวสารความรู้และการส่งเสริมทักษะของเด็กข้ามชาติด้วยกิจกรรมเคลื่อนที่สู่ชุมชนยังจัดขึ้นเป็นกิจกรรมพิเศษเนื่องในวันสำคัญหรือโอกาสต่างๆ อีกด้วย ตัวอย่างกิจกรรมพิเศษที่จัดขึ้นในวันแม่แห่งชาติ “รักนี้เพื่อแม่ Sweet Memory with My Mom” ที่จัดให้มีการถ่ายภาพครอบครัวและมอบรักแม่ หรือกิจกรรมงานดนตรี ซึ่งจัดพื้นที่แสดงความสามารถของวงดนตรีเด็กข้ามชาติที่ก่อตั้งขึ้นเป็นชมรมดนตรีและการเปิดรับสมัครเด็กและเยาวชนข้ามชาติที่สนใจเข้าเรียนดนตรี ในงานยังประกอบด้วยชมกิจกรรมต่างๆ ที่รองรับความสนใจของเด็กข้ามชาติพร้อมกับสอดแทรกข่าวสารความรู้ทางด้านสิทธิไว้ด้วย กิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นพิเศษนี้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากทั้งในกลุ่มของเด็กข้ามชาติ แรงงานเยาวชนข้ามชาติ และครอบครัว และเป็นโอกาสในการสำรวจสถานการณ์ของเด็กข้ามชาติเบื้องต้นในด้านเอกสารประจำบุคคล การศึกษา สุขภาพ ฯลฯ

ห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษา (Pre-School Program)

LPN มีโปรแกรมสำหรับเตรียมพื้นฐานภาษาไทยรวมถึงความรู้เบื้องต้นที่จำเป็นต่อการเข้าเรียนตามมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาในประเทศไทยแก่เด็กข้ามชาติ มีเป้าหมายสนับสนุนให้เด็กข้ามชาติมีทักษะความรู้พื้นฐานที่เพียงพอต่อการเรียนร่วมกับนักเรียนไทยในสถานศึกษาของรัฐบาลที่ตั้งอยู่ในชุมชนต่อไป โดยโปรแกรมนี้ออกแบบห้องเรียนตามระดับความสามารถในการอ่าน – เขียน และพูดภาษาไทยของเด็ก ตัวอย่างเช่น ในภาคการศึกษาแรกของปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2559) ศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียนสำหรับเด็กข้ามชาติของมูลนิธิฯ ประกอบด้วย ห้องอนุบาลสำหรับเด็กข้ามชาติอายุระหว่าง 3 – 7 ปี เน้นเตรียมความรู้ เรื่องการนับเลข อักษรภาษาอังกฤษ และคำศัพท์ในชีวิตประจำวันอย่างง่ายๆ พร้อมกับกิจกรรมเสริมทักษะอื่นๆ

ห้องเรียนที่ 1

สำหรับเด็กอายุระหว่าง 7 – 12 ปี เน้นกลุ่มของเด็กข้ามชาติที่ไม่สามารถอ่านและเขียน ภาษาไทยได้คล่องนัก

ห้องเรียนที่ 2

สำหรับเด็กข้ามชาติที่อายุระหว่าง 12 – 16 ปี ที่อ่านและเขียนภาษาไทยได้ระดับปานกลาง และยังจัดให้มีกิจกรรมพิเศษขึ้นทุกวันศุกร์หรือวันสำคัญต่างๆ อาทิ กิจกรรมการประดิษฐ์ กิจกรรมทัศนศึกษาระบบนิเวศน์ป่าชายเลน เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อแรกเริ่มศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียนสำหรับเด็กข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาครนี้ตั้งขึ้นและดำเนินการเฉพาะที่สำนักงานของมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ต่อมาจึงขยายห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษาไปยังสถานศึกษาที่ร่วมมือกับมูลนิธิฯ ในการรับเด็กข้ามชาติเข้าศึกษาต่อ อันได้แก่ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม (เมื่อปีพ.ศ.2556) และโรงเรียนวัดใหญ่จอมปราสาท (เมื่อปี พ.ศ.2559) ห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติทั้งสองแห่งจัดสอนเนื้อหาในระดับอนุบาลและประถมศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับอนุบาลหรือห้องเด็กเล็กเน้นกิจกรรมสร้างเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ภาษาไทย ส่วนห้องเรียนสำหรับเด็กอายุไม่ต่ำกว่า 7 ปี เน้นการสอนและใช้ภาษาไทย รวมถึงทักษะสังคมต่างๆ เพื่อเตรียมตัวสู่ชั้นประถมศึกษาที่จะต้องได้รับการประเมินผลสองครั้งในภาคเรียนต้นและปลาย นอกเหนือจากการเตรียมพื้นฐานความรู้แก่เด็กแล้ว ห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษานี้ยังช่วยให้เด็กข้ามชาติที่จะเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนดังกล่าวปรับสภาพจิตใจและความคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน รูปแบบการเรียน และสังคมของเพื่อนนักเรียนที่เข้าชั้นเรียนไปพร้อมกัน

กระบวนการส่งเสริมเด็กข้ามชาติเข้าสู่โปรแกรมเตรียมความพร้อมทางการศึกษานี้ มูลนิธิฯ เริ่มต้นตั้งแต่การรับสมัครเด็กข้ามชาติจากในชุมชนต่างๆ ของแรงงานข้ามชาติ และจากที่ผู้ปกครองของเด็กข้ามชาติพบบุตรหลานมาสมัครด้วยตนเองที่สำนักงานของมูลนิธิฯ อันเป็นผลของการสร้างความตระหนักถึงสิทธิทางการศึกษาด้วยการทำงานชุมชนสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มูลนิธิฯ จะทราบว่ามิได้เด็กข้ามชาติที่ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิการศึกษาในแต่ละพื้นที่ที่อยู่เท่าใดผ่านการสำรวจสถานการณ์ของเด็กข้ามชาติภายในชุมชนพร้อมกับกิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่โดยเฉพาะช่วงก่อนเปิดภาคเรียน และพิจารณาคุณสมบัติด้านอายุและทักษะการใช้ภาษาไทยของเด็กข้ามชาติแต่ละคนเพื่อจำแนกสู่ห้องเรียนที่เหมาะสม ส่วนกลุ่มของเยาวชนข้ามชาติที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือแรงงานเยาวชนที่เคยออกจากชั้นเรียนไปทำงานทางมูลนิธิฯ ประสานกับสถานศึกษาในละแวกชุมชนที่พักของเยาวชนเพื่อรับเด็กข้ามชาติกลุ่มนี้เข้าสู่ระบบการศึกษา อีกทั้งติดต่อกับฝ่ายครอบครัวของเด็กข้ามชาติในการเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน บางกรณีเด็กข้ามชาติอาจถูกสัมภาษณ์เพื่อจะทราบข้อมูลประจำตัวที่ชัดเจนและได้รับรหัส G ที่ใช้แทนเลขประจำตัวประชาชน (ในรายชื่อผู้ปกครองไม่มีเอกสารผ่านแดนแม้จะได้รับการจ้างงานอย่างถูกต้อง) รวมทั้งการสนับสนุนความพร้อมของเด็กข้ามชาติที่จะเข้าเรียนในระบบสถานศึกษาของรัฐ(อีกครั้ง) เช่น เครื่องแบบ เครื่องเขียน หรืออุปกรณ์ที่จำเป็นอื่นๆ, บริการตัดผมทรงนักเรียน, รถรับส่งระหว่างชุมชนไปยังโรงเรียนในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แก่นักเรียนเด็กข้ามชาติ เป็นต้น

นอกจากนี้มูลนิธิฯ ร่วมมือกับบริษัทนายจ้างของแรงงานข้ามชาติที่ย้ายถิ่นพร้อมด้วยครอบครัวเพื่อทำงานในแหล่งงานที่กำหนดจนกว่าโครงการทำงานจะเสร็จสิ้น เช่น ไซต์งานก่อสร้าง แรงงานจำนวนมากต้องโยกย้ายและอยู่ภายใต้เงื่อนไขการอพยพเช่นนี้บ่อยครั้ง ซึ่งมีผลกระทบกับชีวิตทางสังคมและการศึกษาของบุตรหลานแรงงาน ดังเช่นที่ปรากฏข้อมูลของเด็กข้ามชาติซึ่งออกจากโรงเรียนกลางคันด้วยสาเหตุการอพยพตามบิดามารดาราว 30 เปอร์เซนต์ของเด็กออกกลางคัน โดยบริษัทจัดสร้างศูนย์เตรียมความพร้อม ทางการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติที่เป็นสมาชิกครอบครัวของแรงงานในพื้นที่ และทางมูลนิธิฯ ดำเนินโปรแกรมเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะที่จำเป็นแก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ การรักษาความสะอาดและดูแลสุขภาพอนามัยร่างกาย, คำทักทายและการสื่อสารอย่างง่าย ๆ ด้วยภาษาไทย, พื้นฐานมารยาทและวัฒนธรรมไทย ฯลฯ ทั้งนี้ ความร่วมมือกับผู้ประกอบการที่เกิดขึ้นแล้วในปีพ.ศ.2558 – 2559 ได้แก่ ศูนย์เตรียมความพร้อมทางการศึกษาในโครงการก่อสร้างหมู่บ้านจัดสรรของบริษัท อารีญา พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด (มหาชน) จำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชานเมืองกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษา

นับเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมสิทธิทางการศึกษาของเด็กข้ามชาติได้เป็นอย่างดี เพราะเด็กข้ามชาติจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาด้วยเงื่อนไขหลายประการ อาทิ ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิพื้นฐานของเด็ก ทักษะคติของผู้ปกครองรวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่กีดกันเด็กข้ามชาติออกจากระบบการศึกษานโยบายทางการศึกษาที่ครอบคลุมเด็กทุกคนยังไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างเพียงพอหรือนำมาสู่แนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยสถานศึกษาที่มีเด็กข้ามชาติสมัครเข้าเรียน เป็นต้น ขณะเดียวกันห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษาคือพื้นที่ที่เหมาะสมกับวัยและเป็นพื้นที่ปลอดภัยอีกแห่งสำหรับเด็กข้ามชาติในสถานการณ์ที่หลายครอบครัวหลากภูมิหลังกมาอยู่ร่วมกัน รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กข้ามชาติบางคนซึ่งเป็นแรงงานต้องออกไปทำงานนอกบ้านและไม่สามารถดูแลเด็กได้ตลอดเวลา

สำหรับผลการดำเนินห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษาในระยะเวลาที่ผ่านมา มีดังนี้

- ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการรับเด็กข้ามชาติเข้าสู่ชั้นเรียนและการพัฒนาความรู้แก่นักเรียน เด็กข้ามชาติเป็นหนึ่งในแนวทางการทำงานที่ส่งเสริมความเข้าใจเพื่อการอยู่ร่วมกันกับแรงงานข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยนำการศึกษาเป็นรากฐานและเครื่องมือทางการสื่อสารต่อกลุ่มเด็กข้ามชาติ และครอบครัว การพัฒนาความรู้และการสนับสนุนเด็กข้ามชาติสู่ระบบการศึกษาของไทยนั้นเป็นโอกาสให้เด็กข้ามชาติสามารถจะเรียนรู้และปรับตัวเพื่ออาศัยอยู่ในสังคมไทยซึ่งเป็นที่พักพิงและแหล่งงานในอนาคตของตนได้อย่างเหมาะสมต่อไป ขณะเดียวกัน การสนับสนุนเด็กข้ามชาติสู่ระบบการศึกษาของรัฐไทยยังเป็นการเชื่อมโยงกับครอบครัวของแรงงานข้ามชาติภายใต้บริบทที่จำนวนประชากรแรงงานข้ามชาติและผู้ติดตามไม่มีแนวโน้มลดลงตลอดหลายปีที่ผ่านมา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และการทำงาน ทั้งในทางปฏิบัติและแนวนโยบายต่างๆ ระหว่างกัน
- ทั้งนี้ ความร่วมมือในการพัฒนาความรู้และส่งเสริมการรับเด็กข้ามชาติเข้าสู่ชั้นเรียนของสถานศึกษาในพื้นที่ปฏิบัติงานของมูลนิธิฯ คือส่วนหนึ่งของงานรณรงค์สิทธิทางการศึกษาที่เป็นกระบวนการเชิงป้องกัน และเตรียมการคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในระยะยาว
- ความร่วมมือระหว่างมูลนิธิฯ และสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีจุดเริ่มต้นจากการสนับสนุนเด็กข้ามชาติที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ให้เข้าสู่ระบบการศึกษาตามนโยบาย Education for all ของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีพ.ศ. 2548 และดำเนินการเรื่อยมาจนกระทั่งมูลนิธิฯ ตั้งศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียนสำหรับเด็กข้ามชาติขึ้นในบริเวณสำนักงานของมูลนิธิฯ เมื่อพ.ศ. 2547 จากนั้นขยายความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งภาคเอกชนที่จัดศูนย์การเรียนรู้ของเด็กข้ามชาติ และโรงเรียนของรัฐในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รวมไปถึงการส่งเสริมเด็กและเยาวชนข้ามชาติในหลักสูตรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) การศึกษาวิชาชีพ และภายใต้ระยะเวลาการปฏิบัติงานตามโครงการคุ้มครองสิทธิของแรงงานเด็ก, เด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และเด็กข้ามชาติในประเทศไทย

มูลนิธิฯ ทำการประสานงานกับสถานศึกษาต่างๆ ในการรับเด็กข้ามชาติที่ผ่านโปรแกรมเตรียมความพร้อม ทางการศึกษาให้เข้าสู่ชั้นเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2558 และ 2559) อันได้แก่

- โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม (วัดท่าพร้า)
- โรงเรียนวัดใหญ่จอมปราสาท
- โรงเรียนหลวงพ่อแพวิทยโกศลอุปถัมภ์
- โรงเรียนวัดศรีมงคล,
- โรงเรียนวัดศรีเมือง
- โรงเรียนวัดคลองขวาง (จตุรชนราษฎร์บำรุง)

สำหรับโรงเรียนวัดศรีสุทธารามและโรงเรียนวัดใหญ่จอมปราสาทเป็นสองแห่งที่จัดห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษาด้วยความร่วมมือและการสนับสนุนจากผู้ช่วยภาษาพม่าจากมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนสิทธิการศึกษาแก่เด็กข้ามชาติไม่เพียงประสานกับหน่วยงานทางการศึกษาเท่านั้น แต่อาศัยความร่วมมือกับชุมชนและความรับผิดชอบของครอบครัวแรงงานข้ามชาติที่มีต่ออนาคตของเด็กข้ามชาติในประเทศไทยนี้ด้วยเช่นกัน ซึ่งการทำงานในการนำเด็กข้ามชาติเข้าสู่ระบบการศึกษาร่วมกับภาคส่วนเหล่านี้ ประกอบด้วยสามขั้นตอนหลัก

ขั้นที่ 1 จำแนกกลุ่มของเด็กที่สมัครเรียน/เด็กนักเรียนตามสถานศึกษาที่เด็กประสงค์จะเข้าศึกษาในภาคเรียนต้น (เดือนตุลาคม – มีนาคม)

ขั้นที่ 2 ส่งเสริมการสมัครเข้าโรงเรียนของรัฐไทยใกล้บ้านของเด็กและเยาวชนข้ามชาติ ในชุมชนต่างๆ โดยอาจพบปัญหา อาทิ ผู้ปกครองของเด็กข้ามชาติไม่ได้รับการอนุญาตทำงานในประเทศไทยไม่มีเอกสารการข้ามแดนที่ถูกต้องตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ จึงต้องลงพื้นที่ติดตามสอบถามรายละเอียดของเด็กและผู้ปกครองให้ครบถ้วน และติดต่อขออนุญาตกับผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งแต่ละแห่งอาจมีเงื่อนไขและ/หรือความพร้อมของการรับเด็กข้ามชาติเข้าศึกษาต่างกันไป

ในขั้นตอนนี้มูลนิธิฯจึงให้การช่วยเหลือในส่วนคำแนะนำ การกรอกข้อมูล เอกสาร และใบสมัครเข้าเรียน รวมถึงการจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็น เครื่องแบบนักเรียน พร้อมให้การสนับสนุนในรูปแบบการให้ยืม/การให้เปล่าแก่ครอบครัวของนักเรียนเด็กข้ามชาติที่ขาดแคลน และจัดบริการตัดผมทรงนักเรียนแก่เด็กข้ามชาติในชุมชน เพื่อเตรียมตัวก่อนเริ่มชั้นเรียนในโรงเรียนเหล่านี้

ขั้นที่ 3 เตรียมความพร้อมแก่เด็กข้ามชาติก่อนเข้าโรงเรียน ปัจจุบันห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษา ณ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ได้รับการสนับสนุนโดยบริษัทไทยยูเนียนจำกัด (TUF) และสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย (TFFA) ซึ่งเป็นผู้ประกอบการภาคเอกชนที่ร่วมส่งเสริมสิทธิและบริการทางการศึกษาให้แก่เด็กข้ามชาติในจังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะภาษาไทยที่จำเป็นสำหรับเด็กที่จะเข้าศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อย่างไรก็ตาม ทางมูลนิธิฯจัดหาครูผู้ช่วยภาษาพม่าเพื่อประสานและช่วยทางการสื่อสารระหว่างนักเรียนเด็กข้ามชาติและเจ้าหน้าที่ครูคนไทยในห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษาไว้ด้วย

นอกเหนือจากกระบวนการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิทางการศึกษาแล้ว มูลนิธิฯ ยังร่วมกับสถานศึกษา จัดกิจกรรม Time to Learn เพื่อพัฒนาความรู้ของนักเรียนเด็กข้ามชาติ รวมทั้งสร้างความตระหนักในการปกป้องคุ้มครองตนเอง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 ทั้งเด็กไทยและเด็กข้ามชาติ ประกอบด้วยสาระความรู้หลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นหัวข้อความตระหนักในตนเอง, การศึกษานานาชาติ ASEAN, สิทธิเด็ก, ความรู้เรื่องสุขภาพเบื้องต้น, และวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงความชั่งเกี่ยวกับขบวนการค้ามนุษย์ที่มัลลึงเหตุการณ์ของมูลนิธิฯรวบรวมข้อมูลจากประเด็นแวดล้อมชุมชน และปัญหาต่างๆ ที่นักเรียนเหล่านี้ต้องเผชิญ โดยในปีการศึกษา 2559 มูลนิธิฯ จัดกิจกรรม Time to Learn นำร่องในสถานศึกษาของรัฐ 6 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดเกาะ (ลำสิรัตนอุปถัมภ์), โรงเรียนสามัคคีศรัทธาธรรม, โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม, โรงเรียนวัดศิริมงคล, โรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ และโรงเรียนวัดใหญ่จอมปราสาท

สำหรับผลของความร่วมมือกับสถานศึกษาในการรับเด็กข้ามชาติเข้าสู่ชั้นเรียนและการพัฒนาความรู้แก่นักเรียนเด็กข้ามชาติในระยะเวลาที่ผ่านมา มีดังนี้ ความร่วมมือระหว่างมูลนิธิฯเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน สถานศึกษา ชุมชน และครอบครัวแรงงานข้ามชาติ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ในการสนับสนุนสิทธิการศึกษาของเด็กข้ามชาติจากโปรแกรมเตรียมความพร้อมทางการศึกษาและการเข้าสู่ชั้นเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงการศึกษาในระบบการศึกษาอื่นๆ ที่จัดขึ้นในพื้นที่ เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิเด็กในด้านการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของเด็กทุกคน ไม่ว่าจะมีความพิการ หรือสถานะทางกฎหมายเช่นใด ซึ่งจะก่อประโยชน์เชิงบูรณาการแก่สังคมโดยรวม ด้วยเด็กข้ามชาติที่เติบโตขึ้นมีความรู้ ความสามารถ และทักษะทางการสื่อสาร รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่วิถีและข้อปฏิบัติในการอยู่ร่วมกันอย่างเหมาะสมในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

การช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบาง

หนึ่งในกระบวนการที่สำคัญของมูลนิธิฯ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กข้ามชาติ คือการช่วยเหลือและดำเนินการเพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องคุ้มครองอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะเด็กข้ามชาติ ในสถานการณ์ความเสี่ยงหรือถูกล่วงละเมิดในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทางมูลนิธิฯ รับทราบข้อมูลของเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบางด้วยหลายช่องทาง ทั้งจากการได้รับแจ้งเหตุ หรือจากกรณีที่ถูกผู้เสียหายแจ้งมายังมูลนิธิฯ โดยตรง, การประเมินสถานการณ์ความเสี่ยงของเด็กข้ามชาติที่อยู่ในขอบข่ายการทำงานของมูลนิธิฯ หรือองค์กรภาคีที่ทำงานร่วมกัน, การลงพื้นที่ติดตามครอบครัวของเด็กข้ามชาติหรือกลุ่มเยาวชนข้ามชาติ, การทำงานเชิงป้องกันและการจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นใน ชุมชน ฯลฯ ทั้งนี้ เด็กข้ามชาติจำนวนมากที่อาศัยและทำงานอยู่ในประเทศไทยจำเป็นต้องเผชิญหรืออยู่ภายใต้ภาวะความเสี่ยงหลากหลายลักษณะ ยากที่จะเข้าถึงการคุ้มครองหรือบริการพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสิทธิเด็ก ดังนั้น การปฏิบัติงานต่อเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบางนี้ต้องใช้วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ พิจารณาเงื่อนไข สภาพปัญหาของเด็กข้ามชาติ รวมถึงครอบครัวของเด็กข้ามชาติร่วมกัน ทั้งในกระบวนการเฉพาะรายและในระดับชุมชน

สำหรับการทำงานช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบางของมูลนิธิ ฯ จำแนกด้วยขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็นสองระยะ ได้แก่

● การบรรเทาทุกข์และการให้ความช่วยเหลือระยะสั้น

- ที่พักพิงชั่วคราวสำหรับเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบางและครอบครัว (Temporary Shelter) ผู้เสียหายส่วนใหญ่ที่ได้รับการช่วยเหลือจากมูลนิธิฯ เกี่ยวข้องกับปัญหาทางสิทธิแรงงานบางรายเกี่ยวเนื่องกับผู้ติดตามซึ่งเป็นเด็กข้ามชาติ และความเสียหายหรือปัญหาอื่นๆ ร่วมด้วย ในเบื้องต้นทางมูลนิธิฯ ให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นสำหรับกรณีเหล่านี้ อาทิ การจัดหาเครื่องใช้ประจำวัน ในขณะที่เดียวกันก็รับเรื่องและบันทึกข้อร้องเรียน รวมทั้งรายละเอียดต่างๆ เพื่อดำเนินการสนับสนุนความช่วยเหลือในขั้นต่อไป กรณีของเด็กข้ามชาติที่ไม่สามารถกลับไปอาศัยที่บ้านหรือพักอยู่กับครอบครัวได้เนื่องจากเสี่ยงต่อการถูกละเมิด(ซ้ำ) หรือในรายที่ยังไม่พร้อมจะดำเนินการในขั้นต่อไป สามารถอาศัยในพื้นที่ที่ทางมูลนิธิฯ จัดไว้เป็นที่พักพิงชั่วคราวได้
- การสนับสนุนความช่วยเหลือเพื่อเข้าถึงบริการ สวัสดิการ และกระบวนการทางกฎหมาย เมื่อเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ รวบรวมรายละเอียดของผู้เสียหายหรือเด็กข้ามชาติกลุ่มเปราะบางนี้ได้เพียงพอ จะดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อให้เด็กข้ามชาติผู้รับบริการนี้เข้าถึงกระบวนการคุ้มครอง การเยียวยา หรือสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นบริการทางการแพทย์ กระบวนการทางกฎหมาย ฯลฯ ขึ้นอยู่กับประเด็นของแต่ละรายไป ตัวอย่าง เด็กข้ามชาติที่ได้รับบาดเจ็บจากการทำงานหรือถูกทำร้ายร่างกาย จำเป็นต้องได้รับการรักษา การแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด หรือดำเนินการร้องเรียนต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเป็นต้น ในหลายกรณีของเด็กข้ามชาติและครอบครัวนั้นไม่สามารถสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจะเข้ารับบริการหรือสวัสดิการต่างๆ ได้ด้วยตนเองไม่อาจชี้แจงรายละเอียดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรืออธิบายความเสี่ยงที่ต้องเผชิญอยู่ได้ และทำให้ไม่ได้รับความช่วยเหลือและความคุ้มครองในระยะเวลาที่ผ่านไป ในขณะที่สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวแรงงานข้ามชาติก็เป็นปัจจัยและอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินขั้นตอนต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การสนับสนุนความช่วยเหลือแก่ผู้รับบริการเหล่านี้ตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการทางสังคม สวัสดิการ รวมทั้งความคุ้มครองแก่ผู้เสียหายหรือเด็กข้ามชาติที่เปราะบางนี้อย่างเป็นธรรม จึงเป็นอีกบทบาทการปฏิบัติงานของมูลนิธิฯ
- การให้คำปรึกษาและการช่วยเหลือทางสังคมแก่ครอบครัวของเด็กในกลุ่มเปราะบาง
- เด็กข้ามชาติที่อยู่ในเงื่อนไขของความเสี่ยงในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือหลายประการร่วมกัน ความต้องการของเด็กข้ามชาติในกรณีนี้อาจเป็นได้ทั้งการบอกเล่าความคับข้องใจที่เกิดขึ้น ความต้องการที่ปรึกษาหรือคำแนะนำในการดำเนินชีวิต การเข้าสังคม การเรียนหรือการป้องกันตนเองภายใต้เงื่อนไข (ความเสี่ยง) ที่เผชิญอยู่ได้อย่างไร ในขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมและครอบครัวเป็นหน่วยทางสังคมที่มีอิทธิพลและสนับสนุนการคุ้มครองเด็กให้เกิดขึ้น การปฏิบัติงานช่วยเหลือของมูลนิธิฯ จึงรวมถึงการให้คำปรึกษา การติดต่อ-ติดตามข้อมูลของเด็ก และการช่วยเหลือทางสังคมแก่ครอบครัวของเด็ก เช่น ในกรณีของแม่เลี้ยงเดี่ยว การขาดแคลนทุนทรัพย์ หรือการให้ลูกคนโตไปทำงานหาเลี้ยงน้อง ในกรณีความยากจนและแม่ต้องเลี้ยงบุตรโดยลำพัง จะมีการให้ทุนการศึกษาและมีการให้คำแนะนำเพื่อให้แม่แบ่งเบาภาระให้เด็กได้มาเรียนเพื่ออยู่ในพื้นที่ปลอดภัย และเด็กยังไม่สามารถทำงานได้ ซึ่งมูลนิธิฯ มักเข้าถึงกรณีเหล่านี้จากการปฏิบัติงานในพื้นที่พร้อมไปกับการสำรวจสถานการณ์ของเด็กข้ามชาติในชุมชนต่างๆ หรือจากการสังเกตร่วมกับการซักถามเด็กข้ามชาติที่เป็นนักเรียนของศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียนและห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษาในรายที่อยู่ในความกังวลของครู สถานศึกษา หรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ กล่าวได้ว่า การทำงานใกล้ชิดกับเด็กเป็นข้อได้เปรียบซึ่งจะส่งผลต่อการดูแลและการคุ้มครอง เด็กข้ามชาติ โดยเฉพาะเด็กที่เปราะบางได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังเป็นข้อท้าทายต่อการประเมินสถานการณ์/สภาวะของเด็กข้ามชาติได้ทันทั่วทั้งที่

การสนับสนุนความช่วยเหลือ การส่งต่อ และการติดตามผลในระยะยาว

การคุ้มครองดูแลเด็กข้ามชาติให้สามารถดำเนินชีวิตในระดับที่ปลอดภัยได้อย่างเหมาะสมกรณีของเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบางอันเนื่องจากการถูกล่วงละเมิดนั้นส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจและสังคม ซึ่งการดูแลเด็กข้ามชาติกลุ่มนี้ไม่เพียงการช่วยเหลือตามขั้นตอนต่างๆ แต่รวมถึงการเยียวยาและฟื้นฟูสภาวะจิตใจ กระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยนักวิชาชีพเฉพาะทางที่จะวินิจฉัยและให้ความช่วยเหลือแก่เด็กอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งกรณีเช่นนี้เด็กจะได้รับการส่งต่อไปยังสถาบันที่คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของเด็ก อย่างไรก็ตาม บางกรณีของเด็กข้ามชาติยังต้องการเวลาที่เด็กพร้อมจะเข้าสู่การดำเนินการขั้นตอนต่อไป ในระหว่างนี้มูลนิธิฯ จึงให้การสนับสนุนและช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก โดยพิจารณาสถานการณ์และภูมิหลังของเด็กที่เป็นผู้เสียหาย ไม่ว่าจะในด้านอายุ, เพศ, วุฒิภาวะ ฯลฯ มุ่งให้เด็กได้เรียนรู้ ปรับตัว มีประสบการณ์ชีวิตในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและเข้าสังคมอีกครั้ง ขณะที่ได้รับการรักษาเยียวยาทางด้านจิตใจจากนักวิชาชีพอย่างเหมาะสมสำหรับเด็กข้ามชาติที่พร้อมจะใช้ชีวิตหรือรับการดูแลจากครอบครัว เด็กจะกลับไปอยู่บ้านด้วยความตระหนักในความรับผิดชอบต่อตัวเอง รู้จักปกป้องตัวเอง สามารถประเมินความเสี่ยงเบื้องต้นและเข้าถึงช่องทางการคุ้มครองที่เหมาะสมแก่ตนเองได้ ซึ่งมูลนิธิฯ ยังคงติดตามการช่วยเหลือเด็กข้ามชาติเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการต่างๆ แล้วต่อไป

อนึ่ง การดูแลเอาใจใส่เด็กอย่างเหมาะสมเป็นพื้นฐานที่สำคัญ และผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเด็กโดยเฉพาะคนในครอบครัว รวมถึงบุคลากรที่ทำงานใกล้ชิดกับเด็กในด้านการศึกษาหรือสันทนาการเด็ก คือผู้ที่จะอธิบายสภาวะความเปราะบางของเด็ก รวมทั้งมีโอกาสสังเกตสภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของเด็กๆ ได้ ดังนั้น การติดตามสภาวะของเด็กข้ามชาติภายใต้กลไกการคุ้มครองทางสังคมจึงเป็นภารกิจในการปกป้องคุ้มครองเด็กข้ามชาติในระยะยาวที่มูลนิธิฯ ดำเนินการต่อเนื่องแม้ภายหลังจากที่เด็กผู้รับบริการนี้มิได้อยู่ในความดูแลของมูลนิธิฯ แล้ว จนกระทั่งเป็นที่ยืนยันแล้วว่าเด็กข้ามชาติหรือกรณีของผู้เสียหายต่างๆ นั้นสามารถดูแลตัวเองได้และ/หรือได้รับการดูแลจากเครือข่ายทางสังคมเป็นอย่างดี สำหรับผลการดำเนินงานช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติกลุ่มเปราะบางในระยะเวลาที่ผ่านมา มีดังนี้

ฐานข้อมูลเด็กข้ามชาติในพื้นที่เป้าหมาย

การรวบรวมข้อมูลของเด็กข้ามชาติในพื้นที่การทำงานของมูลนิธิฯ เป็นกระบวนการทำงานที่ดำเนินไปพร้อมกับการปฏิบัติงานอื่นๆ ทั้งกิจกรรมการศึกษาเคลื่อนที่ (Mobile Education) ห้องเรียนเตรียมความพร้อมทางการศึกษา (Pre-School Program) และการช่วยเหลือคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในกลุ่มเปราะบางรวมถึงการให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานข้ามชาติและครอบครัว ซึ่งวิธีการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเด็กข้ามชาติในพื้นที่เป้าหมาย ประกอบด้วย การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมต่อกลุ่มเด็กข้ามชาติและเยาวชนข้ามชาติ, การสัมภาษณ์หมู่ผ่านกิจกรรมกลุ่ม เช่น focus group หรือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop), การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล/รายครอบครัว และการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากหรือในระดับมหภาค เช่น โรงเรียน, ชุมชน โดยหมวดหมู่ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นพื้นฐาน ได้แก่ ชื่อ-นามสกุลของผู้ให้สัมภาษณ์, อายุ, เพศ, สัญชาติ, เชื้อชาติ/ชาติพันธุ์, ที่อยู่อาศัย, ภูมิลำเนา, สถานะทางกฎหมายและเอกสารประจำบุคคล, ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง (เพิ่มเติมจากหมวดหมู่ข้างต้นในเรื่องอาชีพและสถานะครอบครัว), ประวัติการศึกษา, ทักษะการสื่อสาร แบ่งเป็น ความสามารถในการอ่าน-เขียนภาษาไทย, ความสามารถในการอ่าน-เขียนภาษาพม่า), ข้อมูลที่ตั้งของบ้านที่พักอาศัย และชุมชน นอกจากนี้การเยี่ยมบ้านหรือการติดตามกรณีของเด็กข้ามชาติในชุมชนต่างๆ ซึ่งร่วมด้วยการสัมภาษณ์นำมาสู่ความเข้าใจสถานภาพทางการศึกษา, สถานะของครอบครัว และข้อมูลเชิงลึกของเด็กข้ามชาติฯลฯ ในแต่ละพื้นที่ในอีกทางหนึ่ง

ในโครงการนี้ มูลนิธิฯ จัดทำฐานข้อมูลของเยาวชนข้ามชาติและครอบครัวในประเด็นของสิทธิการศึกษาและโอกาสทางการศึกษาที่เด็กข้ามชาติกลุ่มนี้ได้รับในประเทศไทย จากการเลือกพื้นที่เป้าหมายสองแห่ง นั่นคือ ชุมชนท่าฉลอม และชุมชนวัดน้อยนางหงส์ โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 10 พฤษภาคม จนถึง 16 มิถุนายน พ.ศ.2559 เยาวชนข้ามชาติส่วนใหญ่ในพื้นที่มาจากประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ พม่า, ลาว และกัมพูชา ซึ่งติดตามบิดามารดาเข้ามา โดยที่มูลนิธิฯ สร้างความรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ สิทธิการศึกษาของเด็กข้ามชาติ สำหรับเยาวชนและครอบครัว ผ่านเอกสารประชาสัมพันธ์ในคราวเดียวกัน และสืบเนื่องจากการเก็บข้อมูลกับเยาวชนข้ามชาติ จำนวนรวม 224 คนนี้ ทำให้มูลนิธิฯ สามารถส่งเสริมความคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสมแก่เยาวชนข้ามชาติอีกด้วย นอกจากนี้ มูลนิธิฯ ยังสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) ทำงานร่วมกับภาคีในหลายภาคส่วนที่ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูล การวางแผน ติดตามเท่าทันต่อสถานการณ์และประเด็นของคนข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกันทั้งแรงงานข้ามชาติและเด็กข้ามชาติ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่เป็นจุดหมายสำคัญของประชากรกลุ่มนี้ อาทิ เส้นทางเดินทางหรือการลักลอบเข้าสู่ประเทศไทย, แหล่งงานในจังหวัดชายทะเล จังหวัดชายแดน หรือพื้นที่เขตเมืองอันเป็นแหล่งพักพิงอาศัย เป็นต้น มูลนิธิฯ ยังมีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูล สถานการณ์ของเด็กข้ามชาติ, แรงงานเด็กและแรงงานเยาวชนข้ามชาติ, แรงงานข้ามชาติในกิจการต่างๆ รวมทั้งในอุตสาหกรรมประมงและต่อเนื่องประมง และมีส่วนในการปรับปรุง แก้ไข และการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างรอบด้านและยั่งยืน รวมไปถึงการรณรงค์ต่อสาธารณะให้ตระหนักถึงความสำคัญของการปกป้องคุ้มครองสิทธิของเด็กข้ามชาติในทุกมิติ โดยจุดเน้นที่สำคัญคือสิทธิทางการศึกษาของเด็กข้ามชาติ และการไม่สนับสนุนการใช้แรงงานเด็กในทุกรูปแบบอันนำมาซึ่งฐานข้อมูลเรื่องเด็กข้ามชาติ แรงงานเยาวชน และการจัดทำข้อเสนอแนะ, รายงานทางวิชาการอันเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของเด็กข้ามชาติในประเด็นที่เกี่ยวข้องนี้

LPN : การทำงานเชิงเครือข่ายและการพัฒนาหลักการคุ้มครองเด็กข้ามชาติ

เพื่อให้การขับเคลื่อนประเด็นด้านสิทธิและแนวทางการปกป้องคุ้มครองทางสังคมเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กข้ามชาติ มูลนิธิฯ สร้างความร่วมมือและประสานงานกับภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานเชิงเครือข่ายและพัฒนาหลักการการทำงานทั้งในระดับปฏิบัติและระดับนโยบาย ซึ่งกระบวนการทำงานของมูลนิธิฯ ในลักษณะนี้เชื่อมโยงประเด็นของเด็กข้ามชาติ ครอบครัว และแรงงานข้ามชาติจากการปฏิบัติงานในหลายพื้นที่เข้าด้วยกันเป็นภาพรวมของสถานการณ์เด็กข้ามชาติในประเทศไทย ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญต่อการสังเคราะห์และวิเคราะห์ มิติและโจทย์ต่างๆ ในเรื่องเด็กข้ามชาติอย่างรอบด้านด้วยความคิดเห็นและประสบการณ์จากหลายฝ่าย

สำหรับในส่วนของมูลนิธิฯ ดำเนินการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในโลกการปกป้องคุ้มครองเด็กระดับพื้นที่ รวมทั้งการอภิปรายในประเด็นการย้ายถิ่นและการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นกับเด็กข้ามชาติเพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กข้ามชาติและเยาวชนข้ามชาติที่มีสถานภาพต่างๆ ภายใต้กรอบคิดของสิทธิเด็กร่วมกันโดยกิจกรรม “การอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับพ่อแม่ของเด็กข้ามชาติและเด็กไทย ร่วมกับการอบรมทางด้านอาชีพและการพัฒนาศักยภาพความเป็นมืออาชีพ” (Thai and Migrant Parent Workshop & Career Training and Professional Development) ถูกจัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ในด้านการสนับสนุน (Promotion) และการสร้างพันธมิตร (Partnership) ทางการปกป้องคุ้มครองเด็กข้ามชาติ แรงงานเด็กและเยาวชนข้ามชาติ รวมถึงเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ กิจกรรมดังกล่าวนี้มีการปรับเปลี่ยนในส่วนของการเสริมสร้างความรู้แก่กลุ่มผู้ปกครองที่เป็นแรงงานข้ามชาติ และกลุ่มเป้าหมาย ครู รวมทั้งบุคลากรที่มีความใกล้ชิดกับเด็กเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือที่ดีต่อกัน สำหรับวัตถุประสงค์ของการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้มุ่งสร้างความตระหนักและความรับผิดชอบต่อการคุ้มครองเด็กข้ามชาติ และการเข้าถึงกลไกการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทย, มุ่งพัฒนาระบบการคุ้มครองเด็กในส่วนของท้องถิ่น, ชุมชนและองค์กรต่างๆ ด้วยการจัดการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติ และเพื่อผลักดันพร้อมทั้งรณรงค์นโยบายการคุ้มครองเด็กในพื้นที่ปฏิบัติการต่างๆ รวมทั้งการบรรยายความรู้ และการอภิปรายโดยวิทยากร ในประเด็นดังต่อไปนี้

- สถานการณ์ทั่วไปของการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติในประเทศไทย
- การคุ้มครองทางสังคมแก่เด็กข้ามชาติ
- ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และแรงงานเด็กข้ามชาติ
- มติคณะรัฐมนตรี ข้อตกลง กฎหมาย และนโยบายของรัฐที่ควรรับทราบ

การอบรมเชิงปฏิบัติการนี้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 18-19 ตุลาคม พ.ศ.2559 ณ รีสอร์ทบ้านสวนแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยความร่วมมือกับผู้บริหารและครูจากหลายโรงเรียนในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม, โรงเรียนวัดสามัคคีศรัทธาธรรม, โรงเรียนวัดใหญ่จอมปราสาท, โรงเรียนวัดศิริมงคล และโรงเรียนหลวงแพทยโกศลอุปถัมภ์ ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่รับเด็กข้ามชาติเข้าเรียนในความร่วมมือกับมูลนิธิฯ นอกจากนี้ยังมีครูจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลต่างๆ ของเขตพื้นที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร ครูจากศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนตามะสตุล และศูนย์การเรียนรู้วัดเทพนพรัตน์ และศูนย์การเรียนรู้ธมัญแสงเทียน รวมถึงเจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงาน กับเด็กข้ามชาติมาร่วมกิจกรรม รวมทั้งสิ้น 35 คน โดยผลจากการอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ขั้นต้น และก่อให้เกิดความร่วมมือในด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กต่างชาติ และหาแนวทางในการจัดการศึกษาในระบบให้มีความต่อเนื่อง

นอกจากนี้ทางมูลนิธิฯ ยังร่วมในกิจกรรมเสวนา การประชุม การหารือที่จัดขึ้นโดยสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ในการคุ้มครองเด็กข้ามชาติที่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขความเสี่ยงของการค้ามนุษย์และการอพยพย้ายถิ่นที่ไม่ปลอดภัยให้เป็นที่แพร่หลาย และทำความเข้าใจต่อสาธารณะในการร่วมกันขจัดปัญหาดังกล่าวรวมทั้งความเสี่ยงและอุปสรรคที่มีต่อการปกป้องคุ้มครองเด็กข้ามชาติ แรงงานเด็ก และเยาวชนข้ามชาติ รวมถึงเด็กที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างเป็นรูปธรรมในทุกระดับ ซึ่งในระยะเวลาปฏิบัติงานตามโครงการทางมูลนิธิฯ เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ อาทิ งานประชุมและงานสัมมนา รวม 3 กิจกรรม คือวันต่อต้านการใช้แรงงานเด็กและวันสิทธิเด็กสากล มีผลในด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อการให้ความคุ้มครองทางสังคม และเสนอปัญหาต่างๆ ต่อรัฐ และสื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์ประเด็นการให้ความช่วยเหลือเด็กต่างชาติและกลุ่มเด็กที่เปราะบางในสังคมไทย

ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์

สถานการณ์ทางการศึกษา และสิทธิการศึกษาของเด็กข้ามชาติ

การทำงานของมูลนิธิ LPN ที่ดำเนินการมานานกว่า 13 ปี การทำเรื่องเด็กข้ามชาติอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการศึกษาเพื่อป้องกันการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม หรือการค้ามนุษย์ เด็กที่ถูกส่งลงละเมิดทางเพศ การทำงานให้ความช่วยเหลือที่ผ่านมา เรามุ่งเน้นเรื่องการป้องกันโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการศึกษาให้เด็กข้ามชาติได้เรียนในระบบโรงเรียนของรัฐ พลักดันให้เด็กเข้าถึงสิทธิทางการศึกษา

จุดแข็ง

การทำงานอยู่ในพื้นที่โดยการให้บริการต่อกลุ่มเป้าหมายโดยตรง LPN ในการทำงานมานานเข้าถึงกลุ่มครอบครัวแรงงานข้ามชาติ การก้าวข้ามอุปสรรคสภาพปัญหาของแรงงานข้ามชาติ ความพยายามในการให้เด็กข้ามชาติเข้าถึงระบบการศึกษา เพื่อชะลอการเป็นแรงงานเด็กที่เลวร้าย และมีพัฒนาการที่ดีเหมาะสม

มุมมองของพัฒนาการในการทำงาน LPN มีพลวัตของแรงงานข้ามชาติหมุนเวียนทั้งกลุ่มที่ตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทยนานหลายปี และกลุ่มที่ย้าย เข้า-ออก จึงทำให้ต้องอัปเดตข้อมูลอยู่เสมอ รวมถึงเด็กข้ามชาติที่เกิดใหม่และอพยพ ติดตามหรือ เดินทางล่าพัง (กับกลุ่มเพื่อน) ที่เข้ามาอยู่ใหม่ที่จะต้องค้นหาและติดตามเพื่อดำเนินการคุ้มครองเด็กให้เข้าถึงและ/หรือได้รับสิทธิและสวัสดิการต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะสิทธิทางการศึกษา

Education Rights Promotion : LPN

การทำงานเพื่อให้เด็กข้ามชาติเข้าถึงระบบการคุ้มครองและได้รับการศึกษา

ขั้นตอนการทำงาน ได้แก่ การให้ความรู้, การอบรม โดยเฉพาะในช่วงปิดเทอมและวันหยุดสุดสัปดาห์ เพื่อรณรงค์ให้เข้าเรียนทันเปิดภาคการศึกษาในเขตชุมชนแรงงาน

ผลลัพธ์ ได้แก่ ครอบครัวแรงงานข้ามชาติรู้จัก LPN ทั้งในฐานะที่เป็นองค์กรและผู้ช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ และทราบว่าหลังจากเรียนแล้วมีสิทธิ ในการเรียนฟรี และสามารถอยู่อาศัยในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย และได้รับการทำประกันอุบัติเหตุ ประกันสุขภาพ และที่สำคัญเมื่อผู้ปกครองย้ายงานสามารถย้ายโรงเรียนที่ใกล้ ที่ทำงานของผู้ปกครอง ทำให้ลดการออกจากโรงเรียนกลางคัน และเด็กสามารถขอเอกสารในการเดินทางเพื่อกลับ ประเทศต้นทางได้

เทคนิค คือ การดึงความสนใจจากผู้ปกครองให้ส่งลูกเข้ามาเรียน โดยเปิดรับสมัครในชุมชน การทำประวัติ และการทำเอกสารในชุมชนแรงงาน เพื่อลดการเดินทาง บางครั้งผู้ปกครองไม่มีเวลา และไม่สามารถหยุดงานได้ เพิ่มครูผู้ช่วยสอนภาษาพม่าสอนเด็กในแต่ละศูนย์เตรียมความรู้ การช่วยแปลภาษา ฝึกระเบียบของเด็กๆ เรื่องการเรียน ร่วมในระบบ ครูผู้ช่วยสอนช่วยแปลและสร้างความเข้าใจทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับการเรียนในระบบได้ดีขึ้น

การติดตามผลและแก้ปัญหาเด็กในโรงเรียน ได้แก่ การเยี่ยมบ้านและการให้เด็กได้สะท้อน ปัญหา และความต้องการเพื่อนำมาปรับใช้ และเป็นข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน และการทำงานประสานงานร่วมกับ โรงเรียนไทยอย่างต่อเนื่อง

สภาพปัญหาเบื้องต้น

ที่มักจะพบบ่อยในห้องเรียนในระบบโรงเรียนของรัฐ

- a) เด็กไม่สามารถสื่อสารกับครูคนไทยได้
- b) เด็กโตอายุ 13-14 ปี เรียนร่วมกับเด็กที่อายุน้อยกว่า มักรู้สึกอายที่จะต้องเรียนกับเด็กเล็ก เป็นเหตุให้ไม่อยากเรียนหนังสือและขาดเรียนบ่อย
- c) เด็กมีทักษะพื้นฐานในวิชาภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ อยู่แล้ว เมื่อเข้ามาเรียนร่วมในระดับชั้นประถมศึกษา เพื่อปรับพื้นฐานภาษาไทยทำให้เด็กไม่สนใจที่จะฟังครูในวิชาดังกล่าวเพราะเคยเรียนมาก่อนแล้วส่งผลกระทบต่อเพื่อนร่วมชั้น ทางโรงเรียนจึงต้องปรับการเรียนการสอนและกิจกรรมในรูปแบบใหม่ให้เหมาะสมกับเด็ก
- d) เด็กไม่เข้าห้องสมุด (แม้ว่าจะมีการ์ตูนหรือหนังสือสำหรับเด็กให้อ่าน) หรือกิจกรรมที่ร่วมกับเด็กนักเรียนคนไทย เด็กข้ามชาติส่วนใหญ่ไม่สนใจกิจกรรมนอกห้องเรียนจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจร่วมกับครูที่รับผิดชอบในแต่ละชั้น
- e) เด็กข้ามชาติต้องไปทำงาน
- f) กรณีห้องเรียนเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระบบโรงเรียนของรัฐที่ LPN เด็กบางคนสามารถนำน้องมาเลี้ยงในห้องเรียนได้ แต่ที่โรงเรียนไม่สามารถทำได้ ทำให้กลุ่มเด็กข้ามชาติที่เป็นพี่เลี้ยงน้องขาดโอกาสการศึกษาในวัยที่เหมาะสม บางคนต้องออกจากโรงเรียนกลางคันเพื่อมาเลี้ยงน้อง
- g) กรณีอื่นๆ เช่น ติดเพื่อนที่ไม่ไปโรงเรียน ติดเกมส์ ตื่นสายแล้วไม่อยากมาโรงเรียน เพราะเพื่อนไปกันหมดแล้วหรือไม่สามารถข้ามถนนได้ พ่อแม่กลัวอันตรายหรืออุบัติเหตุจะเกิดกับลูกนอกบ้าน

ข้อท้าทายเมื่อเด็กข้ามชาติเข้าเรียนในระบบโรงเรียนไทย

1. การสื่อสาร การสอนในเทอมแรกเป็นการเตรียมความพร้อมเรื่องการสื่อสารและการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน ซึ่งภายหลังจากที่เด็กข้ามชาติร่วมชั้นเตรียมความพร้อมแล้ว พบว่าเกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อาทิ การแต่งกายมากขึ้นเพราะใส่เครื่องแบบชุดนักเรียน การไปโรงเรียนทำให้เด็กปรับตัวเพื่อเข้าสังคมโรงเรียน (มีเพื่อนใหม่ ครู กฎระเบียบและสิ่งแวดล้อม) การรับประทานอาหารแรกๆ เด็กอาจจะเคยชินกับการใช้มือแต่เมื่อเข้าสู่สังคมโรงเรียนแล้วก็จะรู้จักใช้ช้อนส้อม, เรียนรู้วัฒนธรรมไทย เช่น การไหว้สวัสดีเมื่อเห็นคุณครู หลังจากผ่านเทอมแรกไปแล้ว แม้จะไม่เข้าใจทั้งหมดแต่เด็กส่วนใหญ่พอจะสื่อสารได้ และเรียนรู้มารยาท ส่วนเทอมที่สองจะสอนเกี่ยวกับการเขียนภาษาไทย
2. ความแตกต่างระหว่างความเข้าใจและทัศนคติครูไทยและครูผู้ช่วยสอน
  - 2.1 ความแตกต่างระหว่างการสอนของครูผู้ช่วยภาษาพม่าและครูไทยในชั้นเรียนเตรียมความพร้อม คือ ครูผู้ช่วยภาษาพม่าจะใช้วิธีการสอนโดยการทำให้อ่านเป็นตัวอักษรหรือบอกกล่าว ในขณะที่ครูไทยจะเน้นการสอนตามเกณฑ์วัดผล
  - 2.2 ความแตกต่างระหว่างชั้นเรียนที่ครูคนไทยเข้าใจธรรมชาติและภูมิหลังของเด็กข้ามชาติกับครูคนไทยที่ไม่เข้าใจนั้นมียุทธวิธีพลต่อเด็กเช่นกัน จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กนักเรียนในกลุ่มของเด็กเล็กที่เด็กไม่เคยเตรียมความพร้อมมาก่อน ครูที่เข้าใจจะพยายามสอนให้เด็กเขียนภาษาไทย โดยเพิ่มเวลาการสอนช่วงพักนอนกลางวัน ในขณะที่เด็กเล็กจำเป็นต้องนอน แต่เด็กโต 4-5 คน จะได้รับการสอนเสริมจากครูทำให้ในเวลา 1 ปีการศึกษา เด็กกลุ่มนี้สามารถอ่านเขียนภาษาไทยได้ดีขึ้น
  - 2.3 ความพยายามของครูที่ต้องการให้เด็กได้เรียนรู้และมีความเข้าใจเรื่องภาษาไทย เด็กข้ามชาติบางคนควรมุ่งสอนเรื่องภาษาไทยเบื้องต้น และเสริมสร้างเรื่องทักษะชีวิตเพื่อให้พวกเขาเตรียมสำหรับการต้องไปใช้ชีวิตนอกห้องเรียน
3. ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเมื่อเด็กข้ามชาติเข้าโรงเรียนไทย
  - 3.1 ค่าเครื่องแบบนักเรียน
  - 3.2 ค่าเดินทาง / ค่ารถรับส่งนักเรียน
ครูประจำชั้นอาจต้องจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อให้เด็กมีค่าใช้จ่ายสำหรับการซื้อชุดนักเรียน และฝึกการออมเงินเพื่อเตรียมความพร้อมและวางแผนในการเรียนต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้น

4. อันตรายที่เกิดขึ้นเมื่อเด็กข้ามชาติไม่ไปโรงเรียน

- 4.1 ความรุนแรงในครอบครัว เช่น เด็กที่ถูกตีจากที่บ้าน (ครูที่โรงเรียนถาม) ได้ความว่าในระหว่างที่อยู่บ้านแม่ของเด็กอารมณ์เสีย ทำให้เด็กอายุ 5 ขวบคนนี้ถูกตี ส่วนอีกรายอายุ 11 ปี มีรอยฟกช้ำที่แขน เมื่อครูผู้ช่วยถามแต่เด็กไม่ยอมให้ครูคุยกับพ่อแม่จึงเลี้ยงตอบ เพราะเคยบอกครูแล้วทำให้เด็กถูกพ่อแม่ตี จากนั้นครูผู้ช่วยจึงสอบถามเพื่อนและทราบว่าเด็กถูกแม่ตีเป็นประจำ เนื่องจากเด็กต้องตื่นเข้ามาทำกับข้าว หากว่าตื่นสายหรือทำกับข้าวไม่สะอาดจะถูกตี
- 4.2 ความรุนแรงในชุมชน เช่น การทะเลาะวิวาทระหว่างเด็กไทยและเด็กพม่า ทำให้พ่อแม่ของเด็กข้ามชาติไม่ยอมให้ลูกมาเรียน หรือบางครั้งก็เกิดเรื่องระหว่างทาง การคลี่คลายปัญหาจึงต้องเชิญผู้ปกครองมาประชุมร่วมกัน อย่างไรก็ตามเด็กคนที่บาดเจ็บจากการชกต่อยนั้นไม่กล้าไปโรงเรียนอีกเลย
- 4.3 เด็กถูกชักจูงให้ทำเรื่องผิดกฎหมาย เช่น เด็กบางคนออกจากโรงเรียนกลางคัน จากหลายสาเหตุ เด็กติดแอลกอฮอล์ เด็กต้องเลี้ยงน้องที่เป็นทารก
- 4.4 เด็กต้องแบกรับภาระต้องหารายได้ให้ครอบครัว เช่น เด็กข้ามชาติคนหนึ่งที่กำลังจะขึ้นชั้น ป.1 (ชั้นเรียนร่วม) และเป็นลูกคนโตต้องออกมาทำงานรถส่งน้ำชั่วคราวเนื่องจากแม่ตงาน จากเดิมที่แม่ส่งให้ลูกเรียนและยังมีน้องอีกสองคนที่ยังเรียนอยู่ โดยครูที่โรงเรียนก็เสียชีวิตเมื่อเด็กต้องออกกลางคันหลังทราบในวันประชุมผู้ปกครอง
- 4.5 การย้ายกลับประเทศต้นทางไม่แจ้งทางโรงเรียนทำให้เด็กเรียนไม่ต่อเนื่อง เช่น เด็กที่ต้องกลับพม่าหรือย้ายตามพ่อแม่โดยไม่ได้แจ้งมา โดยที่ครูผู้ช่วยทราบจากการสอบถามเพื่อนบ้านในชุมชนที่อยู่อาศัยของเด็ก โดยในปีการศึกษานี้มีเด็กที่ออกจากชั้นเรียนกลางคัน

5. การระดมการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เด็กข้ามชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก
- 5.2 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีส่วนร่วมในการสร้างกระบวนการคุ้มครองทางสังคม
- 5.3 องค์กรภาคธุรกิจให้การมุ่งเน้นการดูแลเด็กและผู้ติดตามลูกหลานแรงงานข้ามชาติ มีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้กับลูกหลานแรงงาน

บทสรุป

- แม้ประเทศไทยจะมีนโยบายจัดการศึกษาสำหรับเด็กทุกคน เพื่อการคุ้มครองสิทธิเด็ก แต่การส่งเสริมในทางปฏิบัติการทำงานในเชิงรุกยังขาดประสิทธิภาพ
- องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม ต้องเข้ามามีบทบาทในการผลักดันและร่วมมือในการดำเนินการ เช่น จัดการศึกษาให้กับลูกหลานแรงงาน โดยมีศูนย์เตรียมความพร้อมเพื่อส่งเด็กเข้าเรียนในระบบ
- การสร้างเครือข่ายการคุ้มครองเด็กในระดับชุมชน และเครือข่ายระดับอำเภอ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายครูในการทำงานเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กต่างชาติ
- การทำงานเชิงรุกเพื่อเข้าถึงกลุ่มเด็กข้ามชาติที่เปราะบาง โดยการลงพื้นที่ในการให้ความช่วยเหลือและนำเด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาก่อนที่จะเป็นแรงงานเด็กหรือตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์
- การทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง ภาครัฐ ผู้ปกครอง เด็ก ชุมชน องค์กรภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ
- การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมีคุณภาพและสร้างสรรค์ การอยู่ร่วมอย่างสันติวิธีต่อไป

LPN Educational Support for Migrant Children

การสนับสนุนทางการศึกษาสำหรับเด็กข้ามชาติ โดย LPN

ลงชุมชนสำรวจเด็ก

จัดกิจกรรม Mobile การศึกษาชุมชน

ศูนย์เตรียม
ความพร้อม
ในโรงเรียน

ศูนย์เตรียม
ความพร้อม
มูลนิธิ LPN

13,000 คน

ศูนย์เตรียมความพร้อมก่อนเตรียมเข้าเรียนในระบบโรงเรียนของรัฐ

Day Camp/Summer Camp
สำหรับเด็กไทยชุมชน

ทำงานกับโรงเรียนใน ประเทศไทย

- เรียนในประเทศไทย
- การอยู่ร่วมกับคนไทย
- พัฒนาคุณภาพชีวิต
- พัฒนาทักษะชีวิต

เตรียมข้อมูล + ประวัติเด็ก

เตรียมห้องเรียน
เนื้อหา

ชุดฟอร์ม

ครูผู้ช่วยสอน
(พม่า/กัมพูชา)

ในพื้นที่จังหวัด
3,000 คน

ส่วนที่ 3

บทวิเคราะห์

สถานการณ์ทางสังคมแก่เด็กข้ามชาติ

การทำงานที่พามา LPN พบว่าการทำงานเพื่อสร้างกลไกการคุ้มครองทางสังคม สิ่งที่ทำได้ดีที่สุดคือการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการเฝ้าระวัง และการสร้างความเข้าใจในเรื่องสิทธิเด็ก และเด็กควรได้รับการดูแลอย่างไรที่เหมาะสม

กฎหมายในประเทศไทยให้ความคุ้มครองต่อเด็กทุกคนอย่างไรเป็นการให้ความรู้โดยตรงต่อผู้ปกครองเด็กข้ามชาติ โดยผ่านการประชุมผู้ปกครองเด็กข้ามชาติ การส่งทำกิจกรรมนโยบายการศึกษา และการสร้างค่ายเด็กเพื่อให้ความรู้โดยตรงต่อเด็กข้ามชาติ

ส่วนการให้ความช่วยเหลือเด็กเมื่อพบสถานการณ์ที่ยากลำบาก LPN มีฝ่ายการคุ้มครองเด็ก และการให้ความช่วยเหลือโดยตรงต่อพวกเขา การทำงานประสานงานกับภาครัฐในพื้นที่ และการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เด็กพ้นจากสภาพความเลวร้าย เช่น การตกเป็นเหยื่อกระบวนการค้ามนุษย์ การถูกละเมิดทางเพศ และถูกรังแกความรุนแรงจากคนในครอบครัว

อย่างไรก็ตาม LPN ได้ทำงานในการสร้างเครือข่ายฯ ผู้ปกครองและอาสาสมัครในการเฝ้าระวังและดูแลเด็ก ครอบครัวพื้นที่ปฏิบัติงาน สโมสรสาคร สโมสรปรการ นนทบุรี ปทุมธานี อยุธยา ตราด และกาญจนบุรี แกนนำเครือข่ายคือผู้ปกครองเด็กข้ามชาติที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมให้ลูกของตนเข้าเรียนในระบบโรงเรียน รวมถึงส่งเสริมให้เข้าเรียนในศูนย์เตรียมความพร้อม LPN เข้าร่วมกิจกรรมค่ายเด็ก I need care

ตัวอย่างสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กข้ามชาติ

1. เด็กเลี้ยงเด็ก เป็นเด็กข้ามชาติที่รับผิดชอบงานในบ้าน เช่น ทำกับข้าว และดูแลน้องซึ่งบางครั้งก็อาจเกิดอุบัติเหตุกับเด็กเล็กได้ ในบางชุมชนหลังบ้านของแรงงานเป็นคลอง ซึ่งเคยเกิดเหตุเด็ก 1 ขวบ ตกน้ำเสียชีวิตเด็กกลุ่มนี้ต้องอยู่กับบ้านและยังมีความเสี่ยงจากข้างบ้านหรือเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันจะเข้ามาทำร้าย
2. เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ จากคนในชุมชนเดียวกัน เช่น เด็กหญิงคนหนึ่งที่ได้รับข้อเสนอจากบ้านของชายที่รับซื้อของเก่า ที่มีข้อเสนอกับเด็กเพื่อให้มาหาเขาที่บ้านและบอกว่าจะให้เงิน โดยที่มีการสัมผัสเด็กหญิง สถานการณ์เช่นนี้เป็นความเสี่ยงที่เด็กอาจถูกล่วงละเมิดโดยคนในชุมชน และเด็กรู้เท่าไม่ถึงการณ์จากข้อเสนอที่ใหญ่มอบให้ หรือกรณีของเด็กข้ามชาติที่อาศัยอยู่กับยายหลังตลาด(สุขอนามัยรอบที่พักอาศัยไม่ดี) ยายต้องออกไปทำงานเช้ากลับมามีบ้านตอนเย็น โดยเด็กเล็กอายุ 3 ขวบ อาศัยกับพี่น้อง ไม่มีผู้ใหญ่ดูแลเด็กที่บ้าน ทำให้เด็กเสี่ยงต่อการถูกละเมิดจากคนใกล้ชิดหรือคนในตลาดที่ดื่มสุรา ตีหัวหยอกล้อเด็ก (ในกรณีนี้แม่ของเด็กเคยเป็นเหยื่อจากการล่วงละเมิดทางเพศมาก่อน) สิ่งที่ทำได้คือ การเตือนความเสี่ยงในลักษณะเดียวกันนี้กับคนอื่นๆ เพื่อให้บอกต่อกันและระวังภัยที่อาจเกิดขึ้นกับลูกหลานในชุมชนของตน ขณะที่ผู้ปกครองบางคนลืมหองไว้

3. ขาดพื้นที่ปลอดภัยในชุมชน เด็กข้ามชาติจำเป็นต้องอาศัยอยู่ในชุมชนซึ่งบางแห่งเป็นห้องน้ำรวม การที่ต้องไปใช้ห้องน้ำรวมในเวลากลางคืนก็เป็นความเสี่ยง และมีกรณีที่เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศเวลากลางคืน ขณะที่เข้าห้องน้ำรวม
4. ความเสี่ยงถูกละเมิดทางเพศจากคนใกล้ชิด เด็กมีโอกาสที่จะเห็นผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางเพศกัน หากไม่ได้รับการชี้แนะที่เหมาะสมก็จะกลายเป็นความเสี่ยงต่อเด็กที่จะลองนำมาปฏิบัติกับเพื่อนหรือมีพฤติกรรมทางเพศกับคนรักของตนโดยไม่ตระหนักถึงความปลอดภัย
5. ความเสี่ยงทางกายภาพ อันเกี่ยวข้องกับสภาพทางกายภาพของเด็กที่ยังไม่โตพอจะป้องกันตัวเองได้ รวมถึงไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะพิจารณาสถานการณ์เสี่ยงต่างๆ ได้หรืออาจเกิดอุบัติเหตุจากการเล่น เช่น เด็กไปเล่นน้ำโดยไม่บอกพ่อแม่ ซึ่งเป็นอันตรายที่เกิดขึ้นได้เสมอหากผู้ปกครองไม่ได้ติดตามดูแล
6. ความเสี่ยงทางเพศที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่มีข้อเสนอหรือข้อแลกเปลี่ยนต่อเด็ก, สภาพแวดล้อมของชุมชนที่เป็นพื้นที่ปิด (ในบ้าน) ทำให้ไม่มีใครเป็นหูเป็นตาได้ ปัจจุบันผู้ปกครองเข้าใจว่าเป็นบทเรียนและไม่อยากปล่อยเด็กให้อยู่ในบ้านเพียงลำพัง
7. ความเสี่ยงที่จะเป็นแรงงานเด็ก/เยาวชน เด็กโตที่อายุถึงวัยทำงาน(ตามทัศนะของพ่อแม่ญาติพี่น้อง)จำเป็นต้องไปทำงานช่วยเหลือครอบครัว การสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้กับเด็กในชุมชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองเด็ก หรือหน่วยงานเอกชนจำเป็นต้องดูแล

กรณีตัวอย่าง

LPN กับการทำงานเชิงรุกในการให้ความช่วยเหลือเด็กลูกหลานแรงงานข้ามชาติ และเด็กเปราะบางในสังคมไทย

กรณีที่ 1

เด็กหญิง (ไทย/พม่า) 7 ขวบ ถูกละเมิดทางเพศจากคนในชุมชน การที่เด็กอยู่ในชุมชนที่มีภาวะเสี่ยงและผู้ปกครองให้อยู่โดยลำพัง ไม่มีการให้ความรู้และการดูแลเรื่องการถูกละเมิดแบบไม่ปลอดภัย กระบวนการให้ความช่วยเหลือของ LPN โดยสอบข้อเท็จจริง และให้ดำเนินการให้ความคุ้มครอง ดำเนินการแจ้งออกหมายจับ และดำเนินการป้องกัน ทำงานร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา ครอบครัว และโรงเรียน โดยนำเด็กส่งเข้าเรียนในโรงเรียนของรัฐ หลังจากที่เด็กได้ถูกส่งเข้าเรียน เด็กปรับสภาพจิตใจ และเรียนได้ลำดับที่ 1 ซึ่งก่อนหน้านั้นเด็กพยายามบอกทุกคนว่าถูกทำร้าย แต่ไม่มีใครเชื่อเด็ก จนกระทั่ง LPN ลงชุมชนและได้พูดคุยกับเด็กจนกระทั่งช่วยเหลือและดำเนินการนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ

ในกรณีนี้ LPN ได้บทเรียนเรื่องการลงชุมชน และการเอาใจจริงเอาใจกับทุกรายละเอียด การรับฟังเด็กเมื่อเด็กขอความช่วยเหลือ อีกทั้งชุมชนที่เป็นพื้นที่เสี่ยง เช่น แออัด มียาเสพติด และมีที่เปลี่ยว พื้นที่เด็กอยู่โดยลำพังคนเดียว ผู้ปกครองให้เด็กอยู่กันเอง ระหว่างที่ไปทำงาน ทั้งนี้เมื่อเด็กร้องขอความช่วยเหลือการให้ความสำคัญในสิ่งที่เด็กพูด การลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ถือเป็นหัวใจสำคัญลำดับแรกในการทำงาน

กรณีที่ 2

เด็กหญิง (พม่า) อายุ 11 ปี ถูกละเมิดทางเพศ ตั้งครรภ์ ทั้งนี้เด็กหญิงผู้ปกครองให้เลี้ยงน้องอยู่ในห้องพัก ถูกทำร้ายโดยชายห้องพักข้างๆ จนกระทั่งตั้งครรภ์ LPN ได้ดำเนินการเข้าช่วยเหลือประสานงานเพื่อยุติการตั้งครรภ์ เยียวยา และฟื้นฟูสภาพจิตใจ หลังจากนั้นส่งคืนครอบครัว ประสานงานให้เรียนในระบบการศึกษา

การเรียนรู้จากกรณีคือ การให้เด็กเลี้ยงน้องอยู่ในห้องพัก ไม่ปลอดภัยทั้งเด็กที่ดูแล และถูกดูแล การที่เด็กถูกทำร้ายในห้องพัก และไม่มีระบบการป้องกันที่ปลอดภัย สภาพความยากจน และความจำเป็นที่เด็กต้องเลี้ยงน้อง อย่างไรก็ตามทักษะในการดูแลเด็กของเด็กย่อมขาดความรอบคอบและปลอดภัย ซึ่งเป็นอันตรายมาก สำหรับการอยู่กันเองโดยลำพัง อีกทั้งมีเด็กจำนวนมากอยู่ในสถานะเสี่ยงเช่นเดียวกันในชุมชน เด็กหญิงคนนี้หลังจากได้รับการช่วยเหลือส่งเสริมให้เรียนในระบบการศึกษา ทำให้เด็กได้รับโอกาสในการพัฒนาและไม่ต้องรับสภาพการที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ปัจจุบันเด็กหญิงได้เรียนในระบบ มีพัฒนาการที่ดี ได้รับการดูแลที่เหมาะสม

กรณีที่ 3

เด็กชาย (ไทย) อายุ 13 ปี ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่แยกทางกัน และต่างไปมีครอบครัวใหม่ เด็กไม่มีคนดูแล LPN รับเด็กมาดูแล และมาเรียนในช่วงมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จนกระทั่งจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 โดยทาง LPN ได้ส่งไปฝึกงานโรงแรมและให้เรียน กศน. เด็กชายคนนี้ เขาเผชิญกับความเสี่ยงที่อาจจะกลายเป็นเด็กส่งยาเสพติดในชุมชน และขาดโอกาสในการศึกษา เด็กที่ขาดคนดูแล มีภาวะที่เปราะบางมาก และถูกชักจูงง่าย การให้ความช่วยเหลือ LPN มีที่พักและประสานเรื่องการศึกษา และวางแผนการศึกษา เพื่อให้เด็กได้สามารถ พึ่งตนเองได้ในอนาคต เด็กชาย (ไทย) ในกรณีพบว่ามีเด็กไทยจำนวนมากประสบปัญหาในครอบครัว ขาดระบบที่จะดูแล ให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการให้คำปรึกษาสถานที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก และส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กรณีที่ 4

เด็กชาย (ไทย) อายุ 14 ปี เหตุการณ์ค้ำมนุษย์ในเรือประมง เด็กมีภาวะความยากจน และพ่อแม่หย่าร้างทำให้ออกจากโรงเรียนกลางคันและตกเป็นเหยื่อของกระบวนการนายหน้าค้าแรงงาน ส่งไปในเรือประมงที่อินโดนีเซีย เมื่อเด็กได้รับการช่วยเหลือกลับมาประเทศไทย แต่การเยียวยา และการคุ้มครองของภาครัฐขาดความต่อเนื่อง LPN ได้รับมาดูแล และหาทุนการศึกษาเพื่อมอบให้เด็กได้เรียนต่อ จนกระทั่งส่งไปฝึกงานที่โรงแรมโซเนวาดีรี และเด็กได้ทำงานต่อที่โรงแรมแห่งนี้ เด็กได้รับโอกาสในการเรียนและการฝึกอาชีพ ซึ่งเด็กมีความสนใจด้านเครื่องยนต์ การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ต่างๆ ตามความสนใจการสร้างโอกาสให้กับเด็กที่เป็นเหยื่อและติดตามเพื่อให้เด็กได้รับความคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการส่งเสริมเพื่อให้พึ่งตนเองได้

กรณีที่ 5

เด็กชาย (กัมพูชา) อายุ 10 ปี ประสบความรุนแรงในชุมชนอาการสาหัสรับการรักษาที่โรงพยาบาลอยู่ห้อง ICU เป็นเวลา 1 เดือน LPN ได้ดำเนินการประสานงานในการรักษาพยาบาลและกลับมาฟื้นฟูเยียวยา สิ่งที่สำคัญที่สุดคือทำอย่างไรให้เด็กปลอดภัย การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กให้เปลี่ยนการใช้ความรุนแรงการจัดการอารมณ์ จัดการปัญหาสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตขึ้นมา เติบโตในสถานบริการทางเพศ การใช้ความรุนแรงในการจัดการปัญหาทำให้เด็กอยู่ในสภาพใช้กำลังตัดสินปัญหา LPN ได้นำเด็กออกจากชุมชนและสร้างกระบวนการเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมก่อนส่งเด็กกลับคืนสู่ครอบครัว และส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา ปัจจุบันเด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นและได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนไทย

สรุปการให้ความช่วยเหลือ Case เด็ก

1. การเข้าไปทำงานปฏิบัติการช่วยเหลือ
2. การทำงานกับครอบครัว
3. การฟื้นฟูเยียวยา
4. การส่งเสริมทางด้านการศึกษา

LPN Procedure of child victim assistance

ขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นเหยื่อ

รับเรื่องร้องเรียน
(ไทย,พม่า,กัมพูชา,ลาว)

ช่วยเหลือ
ทางมนุษยธรรม

- ตำรวจ
- นักสังคมสงเคราะห์ / นักจิตวิทยา
- สหวิชาชีพ

- บ้านพักคุ้มครองชั่วคราว LPN
- การให้คำปรึกษาเรื่องแนวทางการใช้ชีวิต
- ให้การศึกษา + ทักษะด้านภาษา
- ทักษะชีวิต + การปรับตัว
- พัฒนาอาชีพ

การคุ้มครอง
ทางกฎหมาย

- คดีความ
- ทนายความ
ที่รักษาทางกฎหมาย
- ประสานงานติดตาม

การส่งกลับอย่างปลอดภัย

PROTECTION

ส่วนที่ 4

บทสรุป

การทำงานด้านการคุ้มครองเด็กข้ามชาติ

การทำงานคุ้มครองเด็กโดยเฉพาะกลุ่มที่เปราะบางเสี่ยงต่อการเป็นแรงงานเด็ก เด็กข้ามชาติจำนวนมากต้องอพยพ และติดตามพ่อแม่ที่มาขายแรงงานในประเทศไทย ความเปราะบางของเด็กๆ กลุ่มนี้คือยังขาดพื้นที่ปลอดภัยและอาจจะเข้าไปอยู่ในระบบการเป็นแรงงานเด็ก และการตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง การล่วงละเมิดทางเพศ งานป้องกันที่ช่วยเหลือเด็กได้คือการเข้าถึงระบบการศึกษาของประเทศไทย LPN เริ่มต้นทำงานกับเด็กกลุ่มนี้ตั้งแต่ปี 2004-2017 เป็นเวลา 13 ปี การทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยเหลือเด็กต่างชาตินี้ให้พ้นสภาพการทำงานที่เลวร้ายและการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์ เราส่งเสริมให้เด็กต่างชาติได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียน 4,446 คน ได้รับการส่งเสริมด้านการศึกษาและด้านสิทธิเด็ก

400 คน

เหยื่อที่ได้รับการช่วยเหลือจากการเป็นแรงงานบังคับ ค้ามนุษย์ ถูกกระทำการรุนแรงทางร่างกาย และทางเพศ

13,000 คน

ได้รับความรู้จากกิจกรรมส่งเสริมสิทธิเด็ก และรู้จักช่องทางแจ้งเหตุ ร้องทุกข์

3,000

ครอบครัวเด็กข้ามชาติเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายผู้ปกครอง เพ้าระวัง คุ้มครองเด็ก

ขอบคุณ

การทำงานที่ผ่านมาของมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) การทำงานกับเด็กต่างชาติต้องใช้ความพยายามในการก้าวข้ามอคติ การทำงานอย่างต่อเนื่อง การสร้างความรู้ความเข้าใจการคุ้มครองเด็กทั้งทีมงานและผู้เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง โรงเรียนต่างๆ หน่วยงานเอกชน และภาครัฐ ในการเสริมสร้างและส่งเสริมเด็กให้ได้รับการคุ้มครอง และการพัฒนาศักยภาพภายใต้สิทธิขั้นพื้นฐาน

ชีวิตเด็กคนหนึ่งจะดีได้ต้องได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายและความเข้าใจบริบท ที่สำคัญ คือ “โอกาส” ผู้ใหญ่ที่ให้โอกาส สร้างโอกาส และสนับสนุนทุกด้าน “การรับฟัง” ทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดการแก้ไข การช่วยเหลือที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของเด็ก “ข้อเท็จจริง” ข้อมูลที่ครบถ้วน มีผลต่อการตัดสินใจ และการให้ความช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการดูแล “ลดอคติ” เด็กคือทรัพยากรที่สำคัญ คือ อนาคตของครอบครัว ชุมชน ประชาคมอาเซียน และของโลก เมื่อเด็ก 1 คน ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างเท่าเทียมกันในฐานะมนุษย์คนหนึ่งเขาเติบโตอย่างมีคุณภาพผลผลิตที่ตอบแทนสู่สังคมย่อมมีคุณภาพเช่นเดียวกัน

ทีมงานขอขอบคุณทุกความร่วมมือ ทุกกำลังใจที่ช่วยเหลือและผลักดันให้ชีวิตเด็กทุกคนทุกชาติ และทุกชนชั้นได้รับโอกาสในชีวิตอย่างมีคุณภาพและเท่าเทียม

ศรัทธา และ ลงมือทำ
ปฏิมา ตั้งปรัชญากุล

